

SITUATION

S T H L M

Per Hagman

TROGEN KVARTERET JOHANNES

Little Stream

INFLYTTAD NORRLÄNSK INDIE

**Rulltrappor
och rödljus**

VI BOR I EN UTRÄKNAD STAD

GATUPLANET SID 38 →

**Naloxon biter
dåligt på nya
opioider**

Victoria Berggren skrev precis under ett kontrakt på en lägenhet där hon kan bo i fem år, för precis innan pandemin rasade hennes liv. Igen. Det som hände i lägenheten hon bodde i då har givit titel till ljudboken om hennes liv som kommer i oktober – *Är det nu jag dör?*.

KÄRLEK, SORGER OCH ÖVERGREPP

SBAB!

**Tack för din
kontantinsats!***

*Ditt köp bidrar till en förbättrad ekonomi för några av de 27.000 människor som idag lever i hemlöshet i Sverige. Du får dessutom fantastisk läsning på köpet.

INNEHÅLL

#320
oktober 2024

10. Gångbrottsligheten

SMOB ska bjuda den kriminella ekonomin starkt motstånd.

14. Per Hagman

Skriver sig hem till kvarteret Johannes i nya boken.

20. Victoria Berggren

Efter ett liv av övergrepp, miss-handel och prostitution är hon nu på en bättre plats. Med eget namn på dörren.

38. Gatuplanet

Naloxon biter dåligt på nya, starkare syntetiska opioider.

44. Little Stream

Debuterar med Stockholmsk-norrländsk indie-americana.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats
11. Situation Waldersten
17. Krönika
47. Korsord
48. Dåtid Sthlm

32. Rödljus och rulltrappor

Maxhastighet i en rulltrappa är 0,75 meter per sekund. Man beräknas gå 1,2 meter per sekund över ett övergångsställe. Och en cykelbana på ett primärstråk är 3,75 meter bred. Vi bor i en uträknad stad.

**STORPANTARE,
THIS IS FOR YOU!**

Välkommen till
**Stockholm citys
snabbaste pantstation.**

**PANTA MASSOR,
cash direkt i handen.**

T-bana Hötorget
Kungsgatan mot Drottninggatan - Sveavägen norrut

**VÄRLDENS MEST
PANTADE
HUVUDSTAD**

Varje dag bidrar en miljon stockholmare till
att få det svenska pantsystemet att snurra.

Och vet du kära pantare. Ni är alla hjältar i
Världens mest pantade land.

PANTAMERA

ULF STOLT, CHEFREDAKTÖR

Ljudbok, standardiserade intervaller och handarbete

Ett par, en medelålders man och en kvinna, stannar upp mitt i gatan utanför polisstationen mitt emot och tar fram sina just uthämtade pass.

Hon ser mer nöjd ut än han. Pekar ner i passet. Kikar i hans. De byter pass, inspekterar noga varandras, byter tillbaka igen, sedan skrattar de till och går gatan bort och backen upp mot cykelaffären.

Om de i stället gått gatan ner hade de efter två kvarter kommit till ett rödljus. Och kanske att det då lyst orange i överkant på boxen – det betyder nämligen att ”begäran om grönt i gångsignalen redan finns trots att ingen tryckt på knappen”.

Stockholm styrs av standardiserade intervaller och uträknade hastigheter per meter hur snabbt man tar sig över gator och nedför rulltrappor. Läs Gerd Eriksson reportage om rödljus och rulltrappor på sidan 32.

VICTORIA BERGGREN HAR sålt Situation Sthlm från och till sedan 1996. Här om dagen var hon ute i Rinkeby och skrev under ett lägenhetskontrakt – nu kan hon bo på en och samma

plats i fem år medan hon söker vidare boende. För strax före pandemin slogs hennes tillvaro i spillror ännu en gång. Och det var i den lägenheten hon tänkte de fem ord – ”Är det nu jag dör?” – som blivit titeln på den ljudbok om hennes liv som kommer i oktober. Läs Maria Hagströms intervju med henne på sidan 20.

Nytt projekt på Södertörn ska samla kunskap för att bättre möta den organiserade brottsligheten.

Efter 29 år bostadskön i Stockholm och med vita papper efter att alla skattekulder äntligen reglerats, kunde författaren Per Hagman flytta in i en lägenhet i kvarteret Johannes. Och med ny blick på stan fick hans nästa bok utspelas i kvarteret. *Johannes och du* släpps 4 oktober.

Little Stream släpper debutskiva på eget bolag – norrländska rötter möter Stockholm i vemodig americana-indie. Går det att dansa Strindbergs *Fröken Julie*? Benke Rydman tänker i alla fall försöka.

Jazz och konstantverk över hela stan med Stockholm Jazz Festival och Stockholm Craft Week – i båda fallen mycket jobb med händerna. Så blev det oktober.

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1 261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skriververkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

Omslag:
Anneli Hildonen

SITUATION STHLM REDAKTIONEN Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90 Reporter Maria Hagström, maria@situationsthlm.se Art Director Johan Olsson Fotografer och illustratörer Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 104 000 läsare (Orvesto konsument helår 2023) **Upplaga** 15 900 ex/mån (TS helår 2023) ISSN: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 - 9327 **SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8 -15.15, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto Bg** 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** Stibo Complete 2024 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Jag bodde på en solstol”

Rosenlundsparken har alltid varit Christopher Kranz favorit. Här har han lekt, haft familjefest, fått överdos och sovit.

Vi bodde på Folkungagatan och morsan tog med oss till parken. Efter att vi flyttat till Hägersten åkte jag hit själv med tunnelbanan. Jag var sju år, men det var ju slappare då. Vi spelade fotboll och brännboll och jag lärde min hund Skrollan att gå fot här.

Innan jag fyllde nio år blev det institution för mig. Morsan trodde att jag hade rökt brass och jag hade väl ADHD. Det var inte rätt att skicka i väg mig. Där började ”den biten”. Jag bodde på institution resten av uppväxten, men jag gick till parken ändå. Rymde trots larmsensorer på fönstren och min dörr. Jag överlistade dem med grillfolie som bröt sensorn. Köpte tjänsten av någon kompis – ett-två paket cigaretter för att tejsa fast foliebitar.

Senare bodde jag en tid på en av de gula solstolarna. Då var droger huvudpylen och jag har fått överdos här. I dag har jag ett förstahandskontrakt som jag kämpat för och kommer till parken för att ta det lugnt med vänner eller min kvinna. Ibland spelar vi backgammon.

Ett fint minne är när jag var tonåring och vi hade en stor grillfest hela familjen. Det var underbart. Det är en lugn park med mest pensionärer, folk som äter lunch och barnfamiljer. Ytorna är bra utnyttjade för barnen. Jag har praktiserat på ett fritids och bryr mig om de små krabaterna. De ska ju ta världen framåt.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **ANNELI HILDONEN**

MITT JOBB

Om yrken och
arbete i stan

PETRI MYLLYKOSKI
BUSSCHAUFFÖR

”Försöker ha ögonkontakt och nicka till passagerarna”

– Jag kör tio till femton olika linjer under en vecka. Totalt har vi tjugofem linjer här i Tyresögaraget. Det är bussarna som börjar på 800. De flesta går mellan Gullmarsplan och Tyresö. Vissa turer går till Vattugatan i city. Och så kör vi 401:an mellan Slussen och Älta.

– Nuförtiden behöver jag inte kunna hållplatserna eftersom de ropas ut automatiskt. Men man lär sig dem ändå vartefter.

– Ledbussarna är smidiga att köra, men om jag behöver backa och det är trångt kan det vara lite marigt. Jag har kört buss i sjuttionio år.

– Det är viktigt att stolen och radion funkar bra i bussen. Det här är ett ensamyrke så radion är ett sällskap. Jag lyssnar mest på P1 och P3. Volymen beror på hur skramlig bussen är.

– Jag försöker ha ögonkontakt och nicka till passagerarna som går på. Många har hörlurar och tittar inte upp när de går förbi.

– Det är vackert att komma till Brevik en tidig morgon vid fem, det är nästan ute i skärgården.

– Jo, på vissa ändhållplatser långt ifrån garaget finns det bajamajor för oss. De använder jag bara i nödfall.

TEXT **GERD ERIKSSON**

FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

Petri Myllykoski kör tio-femton linjer på en vecka, men behöver inte lära sig hållplatserna då de ropas ut: ”Men man lär sig dem ändå”. Radion, AC:n och värmen är viktigt att de funkar.

19

timmar och 15 minuter per vecka spenderar stockholmarna framför skärmar. Huvudstaden toppar listan när Tele 2 jämfört landets tre storstäder. Malmöborna ligger lägst med 17,5 timmar.

Utforska skärgården till fots

VANDRING I oktober invigs Stockholm Archipelago Trail, en ny vandringsled i ytterskärgården.

Leden är 270 km lång, går över 21 öar och sträcker sig från Arholma i norr till Landsort i söder. Den är uppdelad i 20 etap-

per i olika svårighetsgrad, där den svåraste går längs smala stigar, kuperad terräng och med partier på klippor.

Det går att välja att gå en etapp eller hela sträckan, som räknas ta två veckor. Bland annat passerar leden kända

Sandhamn och Nattarö naturreservat, men också Ålö där det endast bor två hushåll på ön, men det finns desto mer fågelliv.

Bakom leden står samverkansorganisationen Stockholm Archipelago. **MARIA HAGSTRÖM**

HENRIK TRYGG

FREDRIK SANDBERG/TT

Den nya organisationen SMOB riktar in sig på brottsvinsterna.

SLÅ MOT KRIMINELL EKONOMI

Den kriminella ekonomin är en viktig del av den organiserade brottsligheten. SMOB är ett nytt initiativ för att slå mot brottsvinsterna.

BROTTLIGHET I den statliga rapporten "Kriminella på kartan", som släpptes förra hösten, författad av Amir Rostami, professor i kriminologi, och Hernan Mondani, docent i sociologi. Rapporten, beställd av ESO – Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi – föreslog att rikta betydligt större resurser mot att minska brottsvinsterna och krympa den organiserade brotts-

lighetens handlingsutrymme.

Välfärdsbrottsligheten pekades där ut som en särskilt utsatt sektor. Och en viktig del i den kriminella ekonomin, en stor drivkraft bakom olika typer av brott och utgör därför ett allvarligt hot mot Sverige – som i dagsläget inte har tillräcklig kunskap och kapacitet att hantera, identifiera och minska de sårbarheter i välfärdsbrottsligheten som utnyttjas av den organiserade brottsligheten.

Det behövs samverkan och specialkunskap att motverka detta.

Nu finns Sverige mot organiserad brottslighet, SMOB, ett

excellensinitiativ som drivs av Institutionen för polisärt arbete vid Södertörns högskola. SMOB involverar nio myndigheter och fyra näringslivs- och arbetstagarorganisationer. Det finansieras genom Europeiska socialfonden och de myndigheter och organisationer som ingår i samarbetet bidrar med finansiering.

Projektet leds av Amir Rostami och målet är att samla expertis och resurser från olika samhällssektorer och bilda en plattform för forskning, samverkan, innovation och utbildning om den organiserade brottsligheten.

ULF STOLT

Postmuseum öppnar upp igen

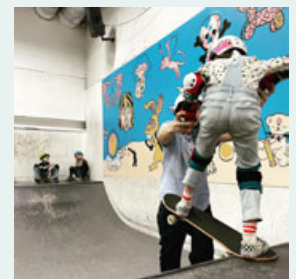
MUSEUM Efter renovering öppnar Postmuseum upp igen i lokalerna på Lilla Nygatan 6 i kvarteret Penelope, där Stockholms första och enda postkontor låg mellan 1720-1869. Museet öppnade 1906 och har stora samlingar av både frimärken och posthistoria.

Inför nyöppningen har tre utställningar byggts, shopen renoverats och en ny restaurang, AVI, öppnar senare i höst.

Basutställningen POST visar närmare 400 föremål och berättar om postens historia från 1600-talet till i dag.

Öppnar lördag 19 oktober.

ULF STOLT

Skatekollo för unga åkare

BRÄDKULTUR Om du är född mellan 2011 och 2017 och har hyfsade förkunskaper i skateboard – du kan stå, rulla, sparka fart och svänga och åka lite själv – så kan du gå på skatekollo i Fryshuset från 28-31 oktober.

Skatekollot är mellan 09.00 och 15.00 och det blir tävlingar, lekar och en massa skejtande. Lunch ingår.

Se Fryshusets hemsida för anmälan.

ULF STOLT

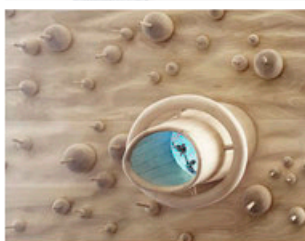
STHLM SKATEPARK

”Utredningens förslag är mycket problematiska utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv och det finns en överhängande risk för diskriminering.”

Fredrik Malmberg, direktör Institutet för mänskliga rättigheter, om regeringens förslag att inrätta en statlig myndighet mot ungdomskriminalitet. Han anser också att det saknas en effektutvärdering av det danska system som förslaget bygger på.

MARTA THISNER, MARIANNE HALLBERG, CARLA LOMAKKA, THOMAS NORDBSTROM

Den 2-6 oktober drar Stockholm Craft Week 2024 igång på mer än 70 olika ställen i Stockholm.

NÄR HÄNDERNA GÖR JOBBET

Råsnickeri, täljkonst och koreanskt hantverk är något av det som visas under Stockholm Craft Week. För konsthantverk är på väg tillbaka. Över hela stan.

HANTVERK Som ett tecken i tiden kommer keramikern Linus Ersson, medlem i konsthantverksgruppen We Work In Fragile Material, att under Stockholm Craft Week medverka i en AI-skeptisk gruppställning med olika verk där slumpen bestämt över skapandeprocessen.

Annars är trä- och smyckeskonst i fokus under Stockholm

Craft Week 2-6 oktober, som sedan 2019 gjort hantverket synligt över stan, där allt från konstnärskooperativ och högskoleutbildningar till stora statliga institutioner som ArkDes, Millesgården och Nationalmuseet medverkar.

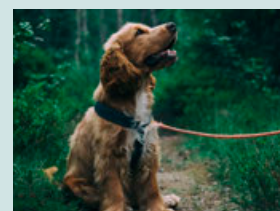
– Vi märker att det börjar hända saker med konsthantverkets status, vilket också var syftet redan när vi startade för sex år sedan. Vi ser att flera stora institutioner och konst- och inredningsmedier har fått upp ögonen för det här konstfältet. Man kan säga att konsthantverket börjar få den uppmärksamhet det

förtjänar, säger Maj Sandell, vd Konsthantverkscentrum.

Det blir workshops och seminarier om smyckeskonst och smyckets relation till kroppen och man går smyckespromenader mellan olika gallerier i stan. Och råsnickeri, möbelsnickeri och täljkonst är en del av den träkonst som visas. På Clarion Hotel kommer elva träbaserade utövare samlas under namnet TräKraft.

Dessutom koreanskt konsthantverk och på Millesgården det gamla kooperativet Wiener Werkstätte.

ULF STOLT

FONUS

Sorgen över ett husdjur

CEREMONI Många har inte en grav eller en minnesplats för sitt husdjur att gå till.

Enligt Fonus har åtta av tio svenskar någon gång förlorat ett husdjur. Och enligt deras undersökning uppgav nästan var femte av dem att sorgen efter husdjuret var lika stor som efter en annan familjemedlem.

– Det var av just den anledningen vi instiftade Alla djurhelgons dag, för att ge husdjursägare ett tillfälle att minnas och hedra sina djur, säger Conny Sohlberg, begravningsentreprenör på Fonus.

I år sker Alla djurhelgons dag 4 oktober med en ljusceremoni i Humlegården klockan 16.00.

– Förra året såg vi hur uppskattat det var att få samlas och sörja sina husdjur i gemenskap med andra, säger Conny Sohlberg.

ULF STOLT

51

procent av hushållen med en inkomst under 299 000 kronor har krisberedskap i hemmet, enligt Röda Korset. Att jämföra med hushåll med en inkomst över 800 000 kronor, där 70 procent har krisberedskap. 65 procent har låg kännedom om hur de ska agera vid en militär konflikt.

TILLSAMMANS

GÅR VI IN I

MÖRKRET.

HAR DU TUR FINNS

DET EN VÄN

ATT HA SOM

PANNLAMPAN.

VAR JOHANNESGATAN NÄR 10.09-10.44

ISMIDSRÄCKET VID trappan med nio trappsteg i hörnet Kam-makargatan, har en man i svart t-shirt, svarta träningsbyxor och svarta skor satt ett grovt gummi-band. Han tränar armar och axlar med det i olika övningar, bredvid honom en yngre man som ger direktiv. De småpratar mellan övningarna:

– Jag tror inte Reinfeldt kände till det där...

Vid bänkarna snett mittemot under träden en man och en kvinna. Hon reser sig och går bort mot trapporna, på vägen askar hon cigaretten mot den svarta soptunnan.

Det sitter en gul skylt på väggen under gatskylten på fasaden: "Fordon som hindrar fri passage anmäls för bortforsling".

Häcken på den låga muren mot kyrkan aningen otrimmad. Två röda flaggor på två fasadstänger vid entrén till Internationella skolan i hörnet Jutas Backe, 2021 fyllde skolan 70 år. På andra sidan korsningen en man i Postnordkläder intill en gul postbil, han talar i telefon. Han går fram och tillbaka mellan fasaden och bilen. Det låter som att någonting inte riktigt är som det ska.

På sidan av en grå plåtbox ett svartvitt klistermärke med orden "Känneru Bergman" i tre rader.

Det står två orange trafik-koner på varje övergångsställe.

"Skola 30" målat stort mitt i gatan i vit färg.

I lekparken i hörnet av kyrkogården blandade åldrar. En man i varselväst står under träden med ryggen ut mot gatan, fem flickor hoppar långrep i gruset intill, en ensam flicka i jeansklänning på bänken mot gatan sitter ensam och läser en bok, *Pony*.

BREDVID PORTELEFONEN med kamera till Drottninghuset, en blå emaljplakett från Samfundet S:t Erik om att huset, byggt 1686, är det äldsta huset i Stockholm för äldre kvinnor.

"På sidan av en grå plåtbox ett svartvitt klistermärke med orden 'Känneru Bergman' i tre rader"

Från trapporna i Jutas Backe kommer en ung man i vit skjorta gående, snabbt, med kavajen i handen och när han kommer fram till Johannesgatan tittar han inte åt något håll utan korsar gatan

mellan övergångsställena och vidare upp genom kyrkogården.

Bilar parkerade på den sida av gatan med udda nummer. En elsparkcykel står lutad mot ett av fönstren till filmbolaget på hörnan.

På en av de svarta smidesbalkongerna ut mot kyrkan öppnar en äldre man dörren, tar ett steg ut, tittar upp mot den blå himlen och går sedan in igen och låter balkongdörren vara öppen.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

SIS
70
YEARS
1951-2021
International
School

På och avstigningsplats
7-9 15-17
Gäller ej 16/6-14/8
0-15 m
Onsd 0-6
P Övrig tid Avgift Taxa 2

Beakta
1

P
P
P

P
P
P

P
P
P

P
P
P

P
P
P

P
P
P

P
P
P

STOP

PER HAGMAN, FÖRFATTARE:

”Det är väldigt ödsligt, nåt slags ingenmansland”

Författaren Per Hagman har landat i Stockholm igen. Boken *Johannes och du* skrevs medan blicken på staden är någorlunda klar.

TEXT ULF STOLT FOTO EVA EDSJÖ

PER HAGMAN VÄNTAR – ändamåls-enligt ekiperad i kortärmad tunn skjorta och rymliga byxor – i skuggan utanför dörrarna till Hötorgshallen. Sommarvärmen trycker sig så här i mitten av september på övertid ner mellan husen i city och han har precis varit förbi förlaget nere på Sveavägen och fått med sig ett första exemplar av kommande boken.

– Syns det nåt blod runt munnen?

Per Hagman råkade nämligen bita sig rejält i tungan när han nyss satte tänderna i ett nikotintuggummi, så han har tvingats hantera en viss uppkommen blodvite, som dock inte lämnat några synliga spår.

Han försöker sluta röka. Eller i alla fall röka mindre.

– Mitt rekord var i vintras, två månader och tio dar rökfri. Alla sa att jag skulle bli så grinig och på dåligt humor, men jag märkte

inte riktigt det. Det är kanske tuggummit som hjälper, jag tycker de är jättebra.

4 oktober kommer *Johannes och du*, hans åttonde bok och den första boken sedan debutromanen *Cigarett* från 1991 som enbart utspelar sig i Stockholm. Han visar boken han precis fått i handen – omslaget med koltrastens guldfolierade öga och näbb, illustrationerna, några av hans maskinskrivna manussidor som använts i formgivningen.

För att komma i gång ibland händer det att han skriver på en gammal skrivmaskin.

Den här gången väntade han länge – senaste boken är *Allas älskare, ingens älskling* från 2017 – på att någonting skulle ”ta tag i honom och vilja bli skrivet”.

Viljan var att skriva fiktion och ”hittepå”, men så blev det inte.

– Då kom den här historien till mig i stället på nåt sätt... Eller

kom, den är ju jag. Men jag hade lite klivna känslor – ska jag va självbiografisk en gång till, och dessutom mer privat än nånsin?

BERÄTTELSEN UTSPELASIG under ett drygt år och är tämligen klausrofobiskt kvarhållen till just kvarteret Johannes mitt i stan.

– Just där är nåt slags ingenmansland, väldigt ödsligt. En speciell plats.

Att den kom att utspela sig där har flera orsaker, men en av de mest avgörande är att Per Hagman efter många år på obestånd till slut lyckades betala alla sina skatteskulder och därmed kunde utnyttja de 29 år han stått i Bostadsförmedlingens kö.

– Rädd för att allt skulle ställa till sig för mig igen, så tänkte jag att när jag nu kan få nåt så tar jag

vad som helst som är någorlunda bra. Och då fanns lägenheten på Malmskillnadsgatan ledig och jag tänkte att ”det kan väl aldrig va fel”.

Dessutom går hans dotteri Matteusskolan. Och det är i det delade livet med henne i den lilla lägenheten med balkong ut mot gården där en ensam kastanj tar sig an årtiderna, som historien sakta vecklar ut sig och blir till.

– Förra gången jag kom till Stockholm var jag arton år och storögd. När jag kommer tillbaka den här gången är jag... oavsett om det är i Palermo eller Stockholm så klarnar blicken på en ny plats och man liksom kan romantisera, eller motsatsen.

– Jag tänkte att jag passar på att skriva den här boken nu, när jag har en någorlunda klar blick på Stockholm.

UTAN ATT AVSLÖJA för mycket av handlingen är det som tre stråk i boken, tre linjer i berättelsen – tiden och dagarna med dottern är en, relationen till föräldrarna en annan, samt en lågaffektiv kärlekshistoria som då och då hanteras och kommenteras.

– Jag har varit lite osäker på den, om den går utanpå det andra och är överflödig på nåt sätt. Men det handlar ju mycket ▶▶▶

PER HAGMAN

Bor: I kvarteret Johannes.

Gör: Författare, översätter romance och jobbar väldigt sporadiskt extra på krogen: ”Jag är för gammal och dålig för att va en riktigt fin bartender nu för tiden. Men att öppna ostron, stjälpå upp vitt vin och plocka glas, det klarar jag”.

Aktuell: Med åttonde boken *Johannes och du* som utkommer 4 oktober.

om separationer, frivilliga och ofrivilliga, vuxna och barn, så det blir ju en ny dimension med en kärleksrelation.

– Det går inte att styra över relationer – ibland väljer man bort, ibland blir man bortvald.

Senast Per Hagman var intervjuad i Situation Sthlm var 2017 i samband med boken *Allas älskare, ingens älskling*. Då var han tämligen nybliven pappa, hans liv utspelade sig både i Palermo, på Marstrand och i Stockholm, var han skulle landa då var inte uppenbart.

**”JAG VILL VA
MED HÄR OCH
NU, SE ALLT,
TJUVLYSSNA
PÅ FOLK.”**

– Ganska snart efter att min dotter föddes... inte för att låta fin eller märkvärdig på nåt sätt, men det är en instinkt eller urkraft att ens barn är högsta prioritet.

– Bästa perioderna är när min dotter är hos mig, då måste jag gå upp halv sju på morgonen. De perioder jag är barnlös sover jag lite längre. Det är ju bättre arbetsdisciplin när man har barn.

NU HAR HAN landat bra i Stockholm. Och promenerar mycket i stan. Bland annat bort till ett

Första romanen *Cigarett* skrev han på en skrivmaskin. Men redan 1993 skaffade han sig en dator, en Powerbook 100, den första bärbara Macintosh-datorn med svartvit skärm. Han hade den länge, när den inte gick att reparera längre lät han datateknikern behålla den.

– I dag är de datorerna värda en hel del, har jag hört.

kontor på Strandvägen där han översätter romance.

– Jag satt så sent som i morse ett pass och översatte. Jag är tacksam för alla extraknäck.

Under sina promenader bär han aldrig hörlurar.

– Det där har jag aldrig förstått, jag vill va med här och nu, se allt, tjuvlyssna på folk och allt vad man nu gör. Att stänga av sig själv på det sättet tycker jag är väldigt märkligt.

För Per Hagmans sätt att skriva och berätta handlar om att se, höra och uppleva, för att sedan med författarens subtila verktygslåda sortera ut det som ska nedtecknas.

– I perioder jag inte skriver gör jag minnesanteckningar om nåt jag varit med om en viss dag. Det är en sorts röra mellan handskrivna grejer och telefonanteckningar, med jämna mellanrum skriver jag in dem i ett dokument i datorn, försöker samla ihop det.

– Jag har extremt mycket slafsanteckningar, sen gör jag utskriftar ibland på de anteckningsdokumenten och har i en pärm jag kan bläddra i, när jag använt nåt så stryker jag bort det. ■

Kanske beror det på natten

SÅ KOMMER DÅ hösten, och natten vandrar osynlig genom dagen innan den spänner upp sitt stjärnsegel mellan skorstenarna på hustaken här och väntar på att gryningen ska sudda ut de mörka mellanrummen.

Dagboksbladen faller lydigt ur almanackan, ett efter ett. Jag emotser alltid nästa, och det efter det. Och så vidare.

Ännu går det att sova med öppet fönster. Stadsjuden lite mer återhållna och dämpade, det släcks tidigare i fönstren mittemot.

Till och med fåglarna sover lite längre.

Jag äger en svart kikare. Den står på fönsterbrädan med okularen vända neråt. Ibland kan det hända att jag, efter någon av mina spaningar och rekognosceringar över himmel och hustak, låter en smärre vardagshändelse nere på gatan flimra förbi i optiken när jag sakta sänker ner den.

Det är som stumfilm. Man har enbart rörelser och mimik att utgå ifrån när man ska avläsa skeendet. Det är oupphörligt intressant. För några kvällar sedan följde jag en man som gick fram och tillbaka mellan en husfasad och en bil och talade i telefon. Jag försökte följa utfallet av konversationen genom hans rörelseschema, kroppsspråk och stegsättningar.

Jag tror det gick sådär för honom, själva samtalet. Det var någonting med krökningen av hans axlar efter att han stoppat luren i fickan och gick bort mellan träden mot busshållplatsen som fick mig att tro det.

Eller så är min radar helt off. Vilket den absolut kan vara – jag kan vara ganska ologisk och kantigt stum i tolkningen av andra människors uppsåt.

Jag tror dock det spelat mig väl i händerna emellanåt.

KORRIDOREN VAR YNKLIGARE då. Kanalerna färre. Sommarlovet doftade äppelschampo och mackarna sålde i stor sett enbart bensin och cigaretter.

**ULF
STOLT**

Chefredaktör
och ansvarig utgivare

”Thinner och videovåld sågs som djävulens verk.”

Thinner och videovåld sågs som djävulens verk. Ägnade man sig åt något av det kunde det bara gå åt ett håll – i den riktning däråt helvetet ligger.

I Salman Rushdies senaste bok *Kniv – tankar om ett mordförsök* berättar han att det första han tänker när han ser den svartklädda, knivbeväpnade mannen komma rusande mot scenen där han oskyddad sitter är: ”Så det är du. Här är du nu”.

Sedan slogs han mot honom lika länge som det tar en att recitera Fader Vår för sig själv i normal aftonbönstakt, och knivhöggs sexton gånger.

Nu bär han svart lapp för det högra öga som stacks ut.

Och det sprängs personsökare och walkie-talkies och någonstans någon gång när man lägger huvudet på kudden så ska man kunna dra tunna linjer och streck mellan allt det som sker och skyfflas ens väg i informationsflödet.

Skärmtiden uträknad av myndigheterna.

Rädda Vätmarkerna och Semaglutid.

Varje generation har sin egen Siewert Öholm att betvinga.

KIKAREN PÅ FÖNSTERBRÄDAN.

När Salman Rushdie efter några dagar

vaknade på sjukhuset sa hans läkare att den största tur han haft var att han attackerades av en man som inte hade en aning om hur man tar livet av en människa med en kniv.

Ibland lutar dragspelet i dur.

Grannens tvättmaskin nynnars sitt sköljprogram genom kortväggen. Norrut ser jag några röda små ljuspunkter i mörkret, liknar typ Karlavagnen om någon av lamporna i den skulle råkat gå.

Jag spanar efter trossarna till det där stjärnseglet som spänts upp över taken men ser dem ingenstans.

Kanske beror det på natten. ■

SLUMRAR I RUSTNING

Jag skriver min bön för jag är trött på min röst. Så ande fyll upp både lungor och bröst. Jag orkar ej klaga, du ser tragedin. Likt Job har jag bölder fast jag har gjort det med bin. Jag har hopp, saknar tro både vilja å lust. Men jag ber om förändring, gör allt grönt med fri kust. Du har gjort det förut så jag vet att du kan... jag slumrar i rustning, vill hem till ditt land.

405

JAG GLÖMMER ALDRIG DIG

Jag glömmmer aldrig den dag då min mobil ringde men jag låg och sov tänkte jag att kunde ringa senare. Jag glömmmer aldrig samtalet jag fick till slut att du hade hittats i en skogsdunge. Och jag glömmmer aldrig dig men heller aldrig hur det viktiga från en du kände väl bara tog kontakt i hopp att mitt svar skulle vara "Ja, vi var ett par". Eller i alla fall att jag skulle kunnat svara på det du aldrig sa och jag ej brydde mig om vilket håll du var lagd.

Jag glömmmer aldrig heller den månaden som du var försvunnen. Alla vi visste, och jag redan efter någon dag, att något hade gått riktigt snett. Jag glömmmer aldrig att efter en månad, där jag gick runt som i en annan värld, och sa jag vet att du är död. Men glömmmer aldrig mina

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

vänner som aldrig lämnade mig efter samtalet att du hittats död. Du var min bror mer än någon annan, mer än min riktiga bror. Jag minns hur jag föll ihop som en trasdocka utanför läkaren. Jag ville bara bort men fick mer medicin och högre doser. Till slut kom jag äntligen till ett hem där mitt liv sen blivit bättre, men långt ifrån bra.

För jag glömmmer aldrig.

Emelie

VAKNAR OCH SAKNAR

När jag vaknar saknar jag det förgångna i livet men lider gör jag ej för jag är modig och tjej.

Driver runt, lyssnar på strunt, förlorar tid men kämpar för frid.

Ger ej upp för jag har större lust mera att få utav tiden i livet.

Det hjälper ej att sakna och vakna.

Man måste kämpa och kriga för att ej lida.

Nadja

NOLL KOLL

Noll koll men det spelar roll du får mig att tappa balans och kontroll. Vidrig och egensinnad är inte min stil men jag står bredvid och ser dig ta ditt eget liv.

Önskar man fanns för varandra men du försvann för mig, elak som satan önskar jag kunde få dig att vakna, älskad men ändå hatad.

Nadja

MORGONSTJÄRNA

Jag var först den närmaste. Den klaraste. Den renaste. Jag är ljus och bländande, jag känner världen för han gav mig den och världen känner mig. Jag kan ge dig allt, om du bara faller ner på knä och kallar mig mästare.

A

Illustration av Marilyn Winter

SPÖREGNET FLÄTAR RENT

De svartaste tankarna bär sommarens ljus. En rad vita tänder spräcker dina anletsdrag.

Groteska figurer som ogenomträngliga väggar, naket skinn, fläsksvålar ut genom entréns trånga kroppsvätskor och svettödör.

Spöregnet flätar rent, glasklar är natten, vita knogar drar båten i motvind, linor och tag.

I händelsernas centrum ett eget universum. Jag är nuet och barnen är stjärnorna.

LO

NYA PRYLAR!

HOS INTERSPORT

Söderstadion

HAMPUS SKOGLUND
I SÖDERSTADION TEE
399:-

MONTADER MADJED
I SÖDERSTADION CREW
599:-

Söderstadion

HAMMARBY
FOTBOLL

**”DET VAR SÅ SMÄRTSANT
OCH JAG TÄNKTE ATT DET
SPELAR INGEN ROLL HUR
DET GÅR FÖR MIG NU.”**

Victoria Berggren har sålt Situation Sthlm till och från sedan 1996. Nu kommer en ljudbok på Storytel om hennes liv, där hon har utsatts för övergrepp, misshandel och prostitution. Men i dag är hon på en bättre plats. Text **Maria Hagström** Foto **Anneli Hildonen**

Regnet faller över Rinkeby och Victoria Berggren råkar kliva rakt i en stor vattenpöl när hon snabbt skyndar fram. Hon ska snart skriva lägenhetskontrakt. Hur var det man gick till kontoret? Hennes kille Chris Löfgren tror att han minns. Han följde med förra veckan när hon kollade på lägenheten. Hon tyckte att den kändes bra, såg fräsch ut och hon struntar i om den bara är en liten etta. Dessutom hade SHIS Bostäder, Stockholms stads bostadssociala resurs, sagt att det är lugnt där. I hennes hus bor bara kvinnor och en äldre farbror.

– Det är skönt, för jag vill inte ha några karlar eller droger i närheten av mig.

Hon har varken paraply eller regnjacka med sig och har därför dragit på sig en sopsäck. Hon flinar till åt det, hon som brukar bry sig om vad hon tar på sig. Men det är värre att bli blöt.

Med flera minuters marginal kliver hon in på SHIS:s kontor, slår sig ner vid ett bord och tar på sig sina läsglasögon med skarpa båggar. Framför henne läggs flera dokument fram. Det är inte bara lägenhetskontraktet som ska signeras, det är också papper med information om att hon kan bo här i fem år men saknar rätt att begära besittningsskydd. Sedan är det ytterligare en överenskommelse om vad som gäller här.

– Jag jobbar inte som en spion, säger kvinnan från SHIS. Men om jag ser nånting så är jag skyldig att tala om det för min chef.

Victoria Berggren är införstådd i det.

– Precis, men jag vill att ni pratar med mig först och sen kontaktar vi Viktor (hennes socialsekreterare, red. anm.).

Om fem dagar ska hon flytta in och hon ber om att få komma på eftermiddagen. Då hinner hon packa ihop grejerna – mest kläder – som hon har i vandrarhemmet på Katarina

Bangata där hon har bott det senaste halvåret. Hon har en hel del annat att fixa också. Hon saknar möbler, egentligen allt som behövs i ett hem. Hennes mamma och storsyster ska packa ihop sådant som de själva har över, som påslakan, handdukar och en del köksartiklar. Socialsekreteraren har också bett henne att skriva en lista på allt hon behöver.

– Jag tror att det kommer att handlas på second hand och det har jag inget emot – det blir personligare då. På Stadsmissionen på Hornsgatan finns till exempel mycket fint, om jag får handla glas och sänt. Också en del Buddha-grejer som jag gillar. Jag har även tänkt köpa en svart jalousi så att jag kan dela av ett litet kök och sovrum.

De möbler hon hade i sin senaste lägenhet i Västerhaninge är slängda.

– Det var så dåliga minnen där. Det fanns inget jag ville behålla och jag hade ingenstans att ställa dem heller. Mannen jag levde med hade förstört mig och min lägenhet, slog sönder allt. Jag ville inte ha kvar nånting som påminner om honom.

Socialsekreteraren har frågat om det finns en hotbild mot henne, om det är något område i Stockholm hon inte vill eller kan bo i. Västerhaninge är ett sådant, trots att det är där hon vuxit upp och känner sig mest hemma.

– Det har blivit en skräckplats.

Det var där tillvaron kraschade – igen. Hon hade varit drogfri i flera år och jobbade som vårdbiträde. Åren i prostitution var även de avlägsna. Hon hade blivit förbjuden att gå på Malmskillnadsgatan efter att hon fick hiv. På den tiden innebar hiv en dödsdom, men hon tror att det var det som räddade hennes liv. Pengar fanns inte längre till heroin och hon sökte då in till metadonbehandlingen. Annars tror hon att heroinet eller någon ”torsk” hade tagit kål på henne. Strax efter hon fått hiv kom bromsmedicinen.

Lägenheten i Västerhaninge hade hon kunnat köpa tack vare pengar som mamman gav sina tre döttrar efter att hon sålt sitt lantställe. Victoria Berggren var hemlös när mamman ringde och bad henne sätta sig ner. ”Nu kan du köpa en lägenhet”, sa mamman.

Men när coronapandemin kom blev hon av med jobbet och i samma veva blev hon brutalt misshandlad. Världen rasade. Det som hände i den lägenheten har gett titeln till den självbiografiska ljudboken – Är det nu jag dör?

Den 21 augusti klev Victoria Berggren fram och ställde sig vid ett bord med mikrofoner. Storytel hade kallat till pressträff för att presentera höstens höjdpunkter och bjöd på mackor, läsk och kaffe.

Det var nära att hon inte gick dit. På morgonen tänkte hon ringa och säga att hon var magsjuk.

– Jag var jättenervös och vågade knappt gå dit. ▶▶▶

Ny ljudbok

■ Ljudboken *Är det nu jag dör?* är skriven tillsammans med författaren och journalisten Leone Milton.

■ ”Jag hade sett Victoria och andra sälja tidningen och min känsla var att de försvunnit lite i stadsbilden och från agendan, för att det finns fokus på andra problem såsom gängkriminalitet. Jag ville lyfta människan bakom, göra henne synlig. Dessutom var jag nyfiken på Victoria. Vårt samarbete har gått väldigt bra. Hon är en otrolig person, varm och snäll. Vi har blivit vänner.”

■ Boken är inläst av Lo Kauppi.

”Mannen jag levde med hade förstört mig och min lägenhet. Jag ville inte ha kvar nånting som påminner om honom.”

”Höjer han rösten mot mig blir jag paralyserad. Jag är van att det i tidigare relationer leder till stryk.”

Men jag ville inte svika Leone efter att hon ställt upp så för mig och varit så gullig, så jag stålsatte mig och gick dit.

Författaren Leone Milton stod bredvid henne vid det runda bordet. De hade kommit överens om att Victoria Berggren skulle putta lite på henne med armbågen om det var något hon inte ville svara på, då kunde Leone Milton ta över. Det behövdes inte. När hon väl stod där var det saker hon ville att journalisterna skulle höra.

– Jag ville att de skulle förstå att alla inte föds med samma förutsättningar i livet. Också att när fröken frågade mig i sjätte klass ”vad vill du bli när du blir stor?” så svarade jag inte att jag ska bli narkoman. Det skulle ingen svara. Det är ju inte ett val på det sätt som folk kanske tror, att man knar bara för att man skiter i allt och tycker att det är trevligt.

Efteråt fick hon applåder och ”växte lite grann”.

– Jag är jätteglad att jag gick dit, att jag klarade av det. Det var faktiskt roligt och kändes bra.

Det hade då gått ett antal månader sedan Leone Milton klev in på Situation Sthlm för att söka efter kvinnan hon läst om i tidningen. I artikeln ”Min Plats” hade Victoria Berggren berättat att en brygga vid Långholmen, och närheten till vatten, gav henne ro. Där berättade hon även om när pappan lärt henne att simma och om mammans lantställe på Muskö där de spenderade somrarna under uppväxten. Varje Valborgsmässoafton tävlade familjen om att doppa sig först i vattnet. Oftast vann hon eller pappan. Men hon berättade också att pappan förgrep sig på henne som barn.

Leone Milton ville skriva en bok om henne och lämnade sitt telefonnummer.

– Hon hann nog bli lite orolig att jag inte skulle ringa, för det gick två-tre veckor innan jag hörde av mig. Du vet hur ens liv är, jag hade så mycket annat. Läkarbesök hit och dit, terapi och krav från soc att söka ett visst antal lägenheter i veckan, säger hon och tar fram sin lilla kalender och visar hur det kan se ut: på fredag psykologen, på måndag två läkarbesök, på tisdag provtagning på Karolinska.

Victoria Berggren och Leone Milton sågs över en lunch på Stadsmissionens Mötesplats Mariatorget och det kändes genast avslappnat.

– Att skriva en bok är nånting jag länge tänkt på, jag har även försökt men det har runnit ut i sanden. Nu kom Leone verkligen i rätt tid, för jag kände mig så pass stark

att jag klarar av det.

De började träffas två timmar åt gången tre gånger i veckan.

– Det var som två timmars vrålterapi. Våldigt tungt.

Men efteråt kändes det alltid som en befrielse.

Det tuffaste var att berätta om övergreppen.

– Jag har förträngt mycket från när jag var barn. Min terapeut har sagt att när jag är tillräckligt stark, om den dagen kommer, då kommer minnena tillbaka.

Hur känns det att veta?

– Jag tror inte att det kommer över mig som en blix från en himmel. Om de kommer så tror jag att jag är redo att ta emot dem.

Tufft var det också att dra upp alla minnen från relationer med män som har gjort henne väldigt illa mentalt och fysiskt. De fjorton åren på Malmskillnadsgatan har också satt mörka spår. Hon var bara 17 år när hon började sälja sin kropp till män för att få pengar till heroin.

– Jag blev jagad av ”prostitutionsgruppen”, de tyckte att jag var så ung. Det förstår jag ju i dag, men när man är sjutton år tycker man att man är världsvan. Ser jag en sjuttonåring nu som håller på med heroin tänker jag stackars barn. För man är fortfarande ett barn.

En sak hon vill få fram i boken är att hon är övertygad om att så gott som alla som hamnat i prostitution har varit utsatta för övergrepp tidigare i livet. Det har även forskning visat.

– Jag klarade därför att stänga av, jag kände ingenting. Det finns de som påstår att det finns de som vill sälja sex. Jag går inte på det, det finns inte på min karta. Jag tror inte att det finns nån som gör det frivilligt. Antingen har man ett missbruk, är i akut behov av pengar eller så finns det en hallick som tvingar en.

Under den tid hon använde heroin behövde hon få ihop minst 1 500 kronor varje dag för att få ihop till dagens tre ”kabbar”.

– Hurskulle jag annars få ihop de pengarna? Om man inte är en bra tjuv och kriminell? Det är oftast män som är det.

En tid försörjde hon också en kille hon hade, som hon kallar ”trapphallik”. Han satt på trappan vid Sergels torg och väntade medan hon drog in pengar till dem båda.

Hur är din bild av män i dag?

– Jag har haft ett sånt karlförakt så du anar inte, men jag har gått i terapi för att bearbeta det. Jag har också träffat några bra karlar i alla fall, tack och lov, som inte har slagit mig. Jag har fått tillbaka tron på att det finns bra män.

Victoria Berggren ska flytta in i en etta i Rinkeby. Lägenheten förmedlas av SHIS Bostäder i samarbete med socialtjänsten. Lägenhetskontraktet innebär att hon kan bo där i fem år och under tiden söka boende på den ordinarie bostadsmarknaden.

Regnet vill inte ge upp och sopsäcken stannar på när vi går den korta biten från kontoret till lägenheten. Hon har ingen nyckel än men visar den ljusblå porten, innergården med buskar, picknickbord och gungor. Det är finare i Rinkeby än hon mindes det. Trots att hon bott i Stockholm hela sitt liv har hon bara varit här två-tre gånger tidigare. Hon pekar upp mot loftgången där hennes ytterdörr finns. Handen är täckt av en tatuering med körsbärsblommor och siffran 67. Det är året hon föddes. Hennes killes hand pryds av en liknande tatuering med hans födelseår "64". De gjorde dem samtidigt hos en tatuering i Tallkrogen när de förlovade sig för tre år sedan. En tid senare, när de hade tillräckligt med pengar, köpte de förlovningsringar. Planen är att gifta sig i Stadshuset i december.

– Jag och Chris är lyckliga tillsammans. Men det har

varit upp och ner, som det blir när två personer har varsitt tungt bagage.

För att få det att fungera har de gått i parterapi på en beroendemottagning. Han har därefter fortsatt i terapi, delvis för att hantera sina tillitsproblem och sitt humör.

– Höjer han rösten mot mig blir jag paralyserad. Jag är van att det i tidigare relationer leder till stryk. Vår relation har verkligen utvecklats och jag kan rekommendera alla par att gå i parterapi, säger hon och Chris Löfgren tillägger:

– Jag har också lärt mig vad hennes PTSD innebär och förstår det bättre. I början trodde jag att hon lajjade med mig.

Victoria Berggren stryker bort en hårslinga i hans panna. Hon har känt honom i 40 år. Förr som en kompis, men hon har alltid haft ett gott öga till honom. Han säger att han hela tiden har varit förälskad i henne, men hon har alltid varit upptagen. För några år sedan, när de inte hade haft ▶▶▶

”I höst ska jag genomgå en PTSD-behandling. Det känns skönt för det är ett problem. Jag har hemska mardrömmar varje natt om att jag blir torterad och jagad.”

Efter ett liv där Victoria Berggren har utsatts för många trauman lider hon av posttraumatiskt stressyndrom. I dag känner hon sig tillräckligt stark för att orka genomgå en PTSD-behandling. Hon vet att det kommer att bli tufft, men hon vill få en möjlighet att må bättre.

kontakt på väldigt lång tid, såg hon honom på Facebook och skickade ett meddelande. Han var inne i en tung period då och saknade livslust, men den återvände med Victoria.

Och hon har "fått ordning på" sitt liv igen.

– Jag har fått så mycket lugn och ro jag kan få just nu. Jag har världens bästa socialassistent som lyssnar på vad jag behöver. I höst ska jag genomgå en PTSD-behandling. Det känns skönt för det är ett problem. Jag har hemiska mardrömmar varje natt om att jag blir torterad och jagad och vaknar och är helt svettig och tror att det är sant.

Victoria Berggren har sålt Situation Sthlm från och till under åren, första gången var i tidningens begynnelse – 1996. Via den sociala verksamheten får hon i dag stöd och hjälp. Klaragården, som drevs av Stadsmissionen, var under många år hennes fristad. Där kunde kvinnor vara ifred, umgås, sova en stund, äta, duscha och få kläder, hygienartiklar och smink. Klaragården var en räddning. Men det som har betytt mest för henne genom livet är hennes mamma. Det var när hon pratade om henne i arbetet med boken som det kändes ljusast. Dörren hemma hos mamman har alltid varit öppen och hon har funnits vid dotterns sida, även när hon inte varit önskad där.

– Hon har sprungit på Malmskillnadsgatan och Plattan och letat efter mig. I början när jag knarkade och var ung avskydde jag att hon gjorde det, jag skämdes för polarna och hon var "a pain in the ass". Men det betyder jättemycket att hon gjorde det, även om jag inte såg det då.

Hon är stolt och tacksam över sin mamma.

– Hon har hela tiden haft ett vakande öga över mig, funnits där i bakgrunden som en stödjande hand. Annars skulle livet ha varit mycket hårdare än det varit. Vi pratar i

"Jag och Chris är lyckliga tillsammans. Men det har varit upp och ner, som det blir när två personer har varsitt tungt bagage."

För 40 år sedan blev Victoria Berggren och Chris Löfgren vänner, men de har alltid haft ett gott öga till varandra. När de träffades igen, efter att inte ha setts på länge, var tajmingen rätt – de blev ett par. I jul planerar de att gifta sig.

telefon mer eller mindre varje dag. Hon är tuff också. Det var hon som till slut körde ut den stora mannen från lägenheten i Västerhaninge. Mamma hade själv varit utsatt för misshandel av min pappa.

Hon minns vad hennes vän Gabriela, som också "gick på stritan" sa: "Du har i alla fall en mamma som letar efter dig, det har inte jag".

Med Gabriela delar hon också upplevelsen av att bo på ett mödrahem när deras barn var nyfödda. Det var där Victoria Berggren upplevde den värsta dagen i sitt liv, en luciadag för över 30 år sedan. De två vännerna hade tagit varsin tablett illegalt metadon.

– Vi såg det som medicin, men naturligtvis visste vi att man måste få det under ordnade regler.

Personalen tog urinprov och med svaret kom beskedet att hon inte fick behålla sin nio månader gamla dotter.

– Det är det absolut värsta jag varit med om. Allt som hänt med alla karlar... det kommer inte i närheten av det

”Pappa sa att han förstår att det är hans fel att jag började med heroin.”

här. Det var fruktansvärt.

Hon berättar att hon fick en chans att ta adjö och natta dottern en sista gång.

– Jag kommer ihåg att hon tog tag i mitt lillfinger och hon höll det så här, säger hon och visar runt sitt finger och tårarna kommer.

– Hon tittade på mig, hon var så trött men det var precis som att hon kände att jag var upprörd. Hur trött hon än var så försökte hon titta på mig in i det sista och till slut somnade hon. Då fick jag bara gå därifrån. Det var det hemskaste jag varit med om i hela mitt liv.

Efter det lämnade hon mödrahemmet och var på väg att ”knarka ihjäl sig”.

– Det var så smärtsamt och jag tänkte att det spelar ingen roll hur det går för mig nu.

Dottern kom till bra fosterföräldrar och det är honglad för.

– De har varit underbara. Jag har alltid varit välkommen dit och de har aldrig pratat skit om mig. Jag har också haft min mamma som ett otroligt stöd, hon har regelbundet hälsat på min dotter, berättat hur hon mår och ser ut. Det har gjort att jag och min dotter har haft en bättre kontakt än vad vi annars skulle ha haft. Jag själv var inte iskick att hälsa på ofta tyvärr.

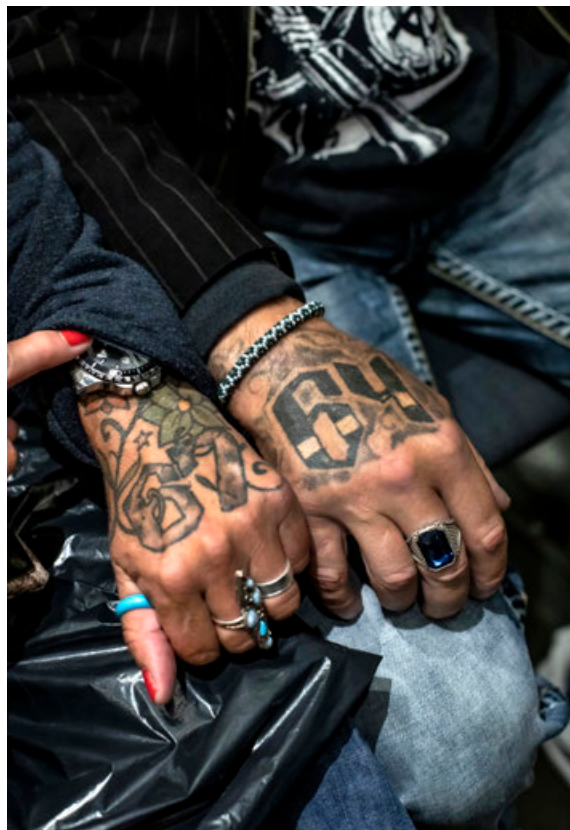
Hur ser relation ut i dag?

– Det går bra för henne i livet. Hon har aldrig provat knark och det är jag jättetacksam för. Hon har utbildat sig, har ett bra jobb och är gift. Men vi har tyvärr inte mycket kontakt, hon tog avstånd när jag levde med mannen i Västerhaninge. Det förstår jag. Men det är skönt för mig att veta att det går bra för henne.

Victoria Berggren bär mycket sorg inom sig, men i dag kan hon gråta.

– Det klarade jag inte av under de tjugo åren jag gick på heroin. Inte en tår kom, även om jag försökte och var ledsen. Det är så himla skönt att kunna grina i dag. Min pappa uppfostrade oss döttrar med att gråta är en svaghet. Det avskyr jag honom för.

Strax innan pappan dog bad han sina döttrar komma till honom. Victoria Berggren sa först nej, men hon förstod att

han hade något viktigt att säga och åkte till honom i hans lägenhet på Södermalm.

I en fåtölj satt han med ett glas vin. Ena benet var amputerat och det andra skulle snart tas bort, till följd av alkoholberoende och näringsbrist.

Victoria och hennes systrar var där i tre-fyra timmar innan han till slut sa det han bett dem att komma för.

– Det satt långt inne, men så fick han fram att han ville be om ursäkt.

Alla brast ut i gråt.

– Han sa att att han förstår att det är hans fel att jag började med heroin. Jag sa att jag förlåter honom.

Två veckor senare hade han ”supit ihjäl sig”.

Tänker du att han visste att han skulle dö?

– Ja, han hade bestämt att han skulle ta livet av sig.

Känner du att du kunnat förlåta honom?

– Jag känner att jag kan göra det, för jag inser att han var sjuk. Man gör inte såna saker som han gjorde om man är frisk.

Det hjälper henne att gå vidare. Det har hänt mycket positivt de senaste åren och det finns framtidsplaner som ser ljusa ut. Fira giftermål på en restaurang och så småningom kanske hitta en tvåa att bo i. Eller bo utomlands på en solig plats.

– Jag känner att vinden har vänt och jag ska bryta den här förbannelsen som legat över min familj. ■

Victoria Berggren

■ **Bor:** I en lägenhet i Rinkeby, en genomgångsbostad via SHIS.

■ **Född:** 1967 och är uppvuxen i Västerhaninge.

■ **Jobb:** Har tidigare jobbat som vårdbiträde på ett äldreboende och har sålt Situation Sthlm till och från sedan 1996.

■ **Aktuell:** Med ljudboken *Är det nu jag dör?* som kommer ut 31 oktober på Storytel. Den är skriven tillsammans med Leone Milton.

TANKAR

Ibland funderar jag på om alla människor har sitt öde eller om vi bara svävar hit och dit.

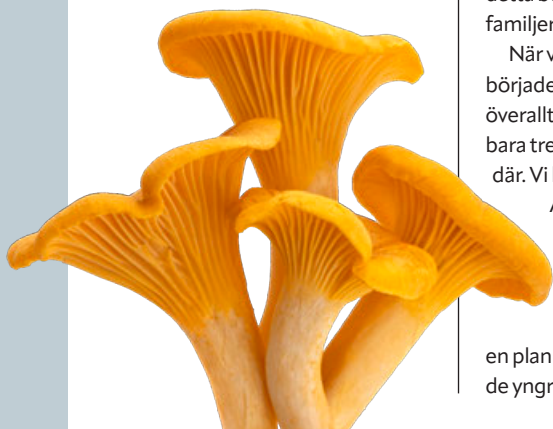
Lena Freij

KANTARELLER

I dag var jag i stan ett tag och fick i väg några tidningar. Sen åkte jag hem och funderade. Ska jag gå upp i "dungen" utanför, det är ju lite liksom skog och där skulle det kunna finnas kantareller. Satte på mig ett par höga stövlar som jag fick av en kompis. Sen gick jag och kollade på lite löv och tänkte kanske om jag har tur ser jag något gult. Efter tjugo minuter gav jag upp. Men nej, tänkte jag, jag går en bit till. Då plötsligt ser jag något som ser ut som kantareller, jag böjer mig mer och har en plastpåse med mig och jag ryckte svampen och bredvid är det liksom en rund fläck med bara gula kantareller. Jag vart jätteglad.

Påsen fylldes mer och mer. Jag kan säga att dom var stora men det vart nog inte en liter. Men nästan. Så jag rensade dom där på plats. När jag kom hem stekte jag dom tillsammans med lök på hård smörgås. Jag tror det är andra gången i hela mitt liv jag hittar svamp, så jag ska ut i helgen också. Vart jättenöjd och stolt.

Lena Freij

UTREDNINGSHEM, DEL 2

Kära läsare, i detta nummer kan ni läsa om vad som hände mig och mina kära barn efter utredningshemmet.

Barnen och jag flyttades av socialtjänsten till Skå Edeby, utanför Ekerö, mot min vilja. Enligt socialtjänsten var jag som mamma i behov av att bo där med min son, då man på utredningshemmet gjort bedömningen att min son ville styra mig. Vid inflyttningen fick jag en mindre chock då vi inte fått göra något studiebesök innan flytt.

Det bodde föräldrar där som missbrukade alkohol och droger. Vissa föräldrar var även våldsamma mot sina barn. En gång kom en mamma och knackade på dörren till vår lägenhet. När jag öppnade dörren till henne såg jag genast en svullnad på hennes ansikte och hon berättade för mig att hon precis hade blivit slagen av sin man.

Efter cirka tre månader blev jag sedan kallad till rättegång som vittne till misshandeln. Åklagaren frågade om jag hade bevittnat våldet mot mamman. Jag svarade sanningsenligt att jag ej sett men att hon kom till mig med skada på ansiktet. På detta boende var det cirka trettio familjer som var placerade.

När vi bott där några veckor, började jag jobba där, städa överallt, hjälpa till i köket. Vi var bara tre kvinnor som jobbade där. Vi hade inget missbruk.

Alla barn som bodde där fick gå i skolan. Men i stället för att gå till skolan gick barnen och spelade fotboll på en plan i närheten. Förskolan för de yngre barnen fungerade inte

PISS I HISSEN

Det finns mugg vid Kungsan den är grå som en sten, en självständig sprinkler fyller bidén, att somna där är som att vakna i floden Rhen. Där går jag runt i City kniper ihop mina ben, frågar på Espresso House med en röst som är len, men jag ser väl blicken: Har du missbruksngen? Har du missbruksngen? Och vem vågar pissa bakom en gren när nöd kallade kom de i blå piketen. Tolv hundra spänn i böter var inget för en klen. Plötsligt flög dörren opp och blottade mina ben, "ursäkta frun, min morgonstass jag glömde negligén". Tur att det var ni, en tant med östrogen med östrogen. Ett offentligt dass på Medis en vanlig scen, tio spänn för damer men gratis för män, Allt rann över synen var obscen. Är det konstigt att det luktar piss i hissen? Är det konstigt att det luktar piss i hissen? Uppe vid Kungsan likadant, en uppslängd buffé, vid stadshuset hade de pissat brevid och vid Klaraterminalen sket de vid entrén, dom sket vid entrén. På toan vid T-centralen en påse i polystyren, vaska överkroppen på rad som i armén. En gubbe passar på helt erogen, helt erogen. Exkluderande design med en handduk i frotté, man borde sluta urinera i deras system. Det stod i soc-rapporten, "problem med hygien". Är det konstigt att det luktar piss i hissen? Är det konstigt att det luktar piss?

Markku/Fläckfria

heller bra. Min dotter ville inte gå där, så hon fick gå på ett annat dagis. Jag hade en kontaktman som jag inte minns namnet på. Vi skulle ses cirka en gång i veckan. Han fick betalt för det men kom nästan aldrig. Han jobbade i stället utanför byn. En dag hade jag enorm ångest, men de lyssnade inte, utan tvingade mig ändå att städa ett hus, bädda sängar med mera. Dagen efter sa jag ifrån och att jag verkligen inte klarade

av att jobba, då blev jag "hotad" att då "får du inte bo kvar". Då ringde jag till socialtjänsten i Vällingby och sade: "Det är inte bra för mig och barnen att bo här" Det fanns flera orsaker sade jag till socialtjänsten varför det ej var ett bra boende, exempelvis var det en liten flicka som tvingades bo där med en familj där kvinnan var narkoman och pappan alkoholist.

Toini

Rekordmånga akademiker är med i a-kassan.

Gör som över 780 000 andra och trygga lönen med Akademikernas a-kassa.

A-kassan är en **framtidsförsäkring**, med den kan du känna trygghet genom hela arbetslivet.

Om du känner dig lite osäker på omvärlden med kris, lågkonjunktur och räntor kan det vara tryggt att försäkra lönen. Hos oss kan man vara medlem oavsett yrke och bransch, anställd eller företagare.

**Akademikernas
a-kassa.**

Läs mer och blir medlem på
akademikernasakassa.se

Det har blivit grön gubbe för de tre kollegorna Alexandra Cyvoct, Anna Blunck Boberg och Hanna Nyrén. De åt matlåda på jobbet och tar nu en lunchpromenad längs Vasagatan.

UTRÄKNAD STAD

Text **Gerd Eriksson**
Foto **Magnus Sandberg**

Maxhastigheten på en rulltrappa i Stockholm är 0,75 meter per sekund. Och det är beräknat att en gångtrafikanter tar sig 1,2 meter i sekunden över ett övergångsställe. På primärstråket Skanstullsbron är cykelbanan 3,25 meter bred. Det finns en tanke bakom hur människor förväntas röra sig i stan.

DET ÄR LUNCHRUSNING i korsningen Vasagatan-Kungsgatan.

Kontorsfolk med hämtmat och senkomna turister samsas i väntan på grön gubbe. Någon trycker frenetiskt på knappen i tron att den ska slå om snabbare. Det gör den inte.

– De flesta av innerstans trafiksignal-

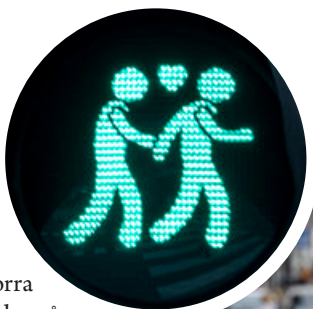
anläggningar är tidsstyrda dagtid och då blir det grönt automatiskt, säger Kristofer Rogers, biträdande enhetschef för trafikplanering på Trafikkontoret.

Tiden för att gå över gatan styrs av en standardintervall. Tanken är att en gångtrafikanter ska hinna 1,4 meter per sekund. Men

Stockholms stad har gjort den standarden lite snabbare, berättar han.

– Vi har förlängt tiden till 1,2 meter per sekund för att komma över. Sen tar det också tio eller tjugosekunder extra innan bilarna får köra efter att gröna gubben slagit om till röd.

Kollegorna Anna Blunck Boberg, ►►

Alexandra Cyvoct och Hanna Nyrén är på väg mot trafikljusen på Vasagatan. De jobbar på ett it-företag ett stenkast bort och tar en kort promenad efter lunchen, fram och tillbaka till Norra Bantorget. De väntar på grön gubbe, går sällan mot röd och trycker inte på knappen.

För Anna Blunck Boberg imponerar med en kunskap som få känner till.

– När det lyser orange i överkant på boxen blir det grönt automatiskt.

Och så är det, berättar Kristofer Rogers från Trafikkontoret.

– Orange betyder att begäran om grönt i gångsignalen finns utan att nån har tryckt på knappen.

För övrigt var det just i korsningen Vasagatan-Kungsgatan som Stockholms – och Sveriges – första trafikljus sattes upp. Det var 1925 och en polisman skötte signalväxlingen. Signalen satt på en fyra meter hög stolpe och visade rött eller grönt för bilisterna.

I dag är det sensorer i marken som känner av och styr trafiken.

Trion från it-företaget tycker inte att de är något problem att hinna över när det är grön gubbe. Intervallen räcker till, menar de.

Vid vissa trafikljus i stan finns det radar-detektorer i stället för sensorer så att gående får längre tid på sig. Det är vid skolor, förskolor, dagverksamheter eller äldreboenden. Till exempel vid Bolidenplan.

– Det finns också det som kallas förskolegrönt. Då får förskolan en plupp att trycka med som ger en längre intervall så att alla barnen hinner över, säger Kristofer Rogers.

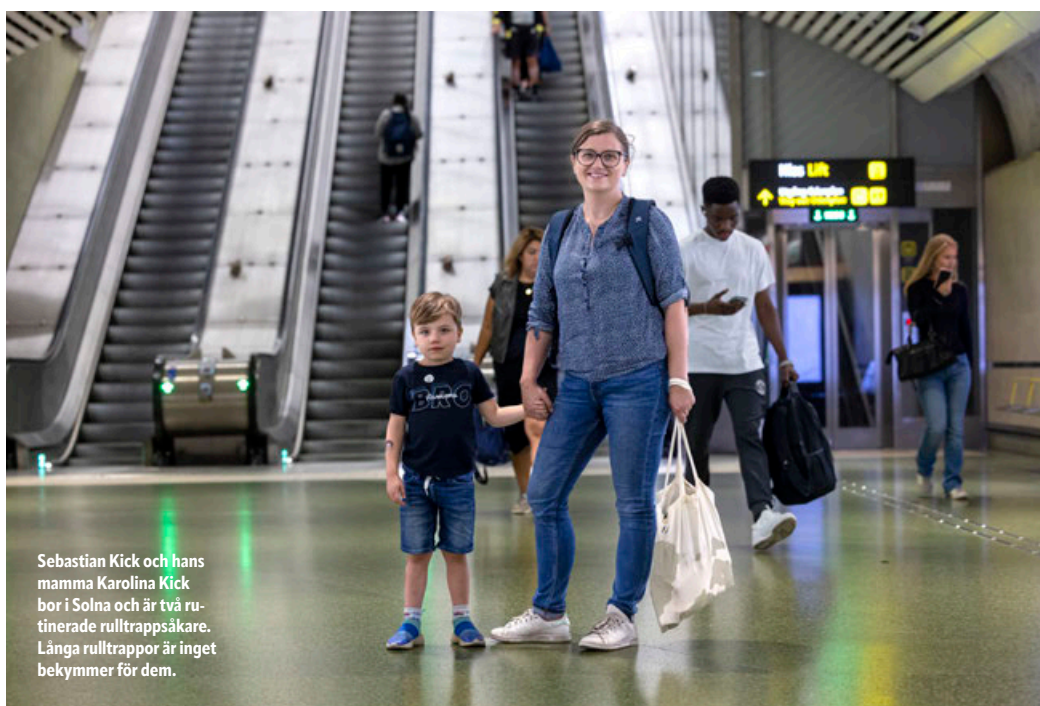
Han berättar att det finns 600 trafikljus i Stockholm, eller anläggningar, som de mer korrekt heter.

Intervallerna i dem bygger på att det ska vara ett visst flöde i trafiken för att det ska fungera smidigt.

EN ANNAN PLATS där det behöver vara ett bra flöde är rulltrapporna i tunnelbanan.

Samkönade trafikljus med två gröna gubbar eller gröna gummor infördes under Daniel Helléns tid som borgarråd, först som tillfälliga under Stockholm Pride och sedan permanent i sex stycken anläggningar.

Lyser det orange i överkant på tryckknappslådan blir det grön gubbe automatiskt. Ovanpå finns också en pil som visar riktningen för att gå över gatan. En hjälp för synskadade.

Sebastian Kick och hans mamma Karolina Kick bor i Solna och är två rutinerade rulltrappsåkare. Långa rulltrappor är inget bekymmer för dem.

Hur fort går de egentligen?

Känns det inte som om de går lite fortare nuförtiden?

Nja, säger man på SL. Rulltrapporna går efter en EU-standard som varit densamma i 20 år.

– I Stockholms tunnelbana går rulltrapporna i tre hastigheter. Maxhastigheten är 0,75 m/s, därefter 0,65 m/s och så 0,5 m/s. Majoriteten går i snabbaste hastigheten, säger Elin Lindström, kommunikatör på SL.

Ju snabbare en rulltrappa går, desto längre måste på- och avstigningen vara. Fyra plana steg, 1,6 meter, både uppe och nere för de med maxhastighet. För de i lägre hastigheter räcker det med tre plana steg.

En av Stockholms längre rulltrappor finns vid Odenplan. Från biljetthallen ner mot pendeltåget är den 22 meter.

Den allra längsta finns i Västra skogen och är 33 meter.

I nya tunnelbanesystemet kommer det att finnas rulltrappor som är 88 meter, alltså fyra gånger så långa som den vid Odenplan.

En äldre dam vid Odenplans station berättar att hon gärna åker upp i rulltrappan där, men aldrig ner. Hon är rädd för att ramla och tycker att det går alldeles för fort vid påstigningen.

Och Elin Lindström berättar varför SL föredrar de snabba rulltrapporna

– Kapaciteten blir högre på rulltrappan och den tar helt enkelt mer folk. Men det minskar också antalet personer som går i rulltrappan vilket är positivt ur ett säkerhetsperspektiv.

En rulltrappa med högsta hastigheten transporterar 8 200 personer per timme. En rulltrappa med lägsta hastigheten klarar 6 000 personer per timme.

Rulltrapporna med den lägsta hastigheten i tunnelbanesystemet är få, ofta den sista innan man når gatunivå. Utrymmesbrist är förklaringen till att de finns kvar, det finns helt enkelt inte plats för en lång, plan yta vid av- och påstigning.

Som vid Hötorget, Medborgarplatsen och

Bredden på de flesta steg i rulltrappan är 1 meter. Längden vid av- och påstigningen måste vara minst 1,2 meter, (tre plana steg) om rulltrappan kör i hastigheten 0,65 m/s och minst 1,6 meter (fyra plana steg) om den går fortare.

EN TOM RULLTRAPPA

När rulltrappan är tom finns tre alternativ:

■ Den fortsätter att gå i normal hastighet. Det kallas kontinuerlig drift.

■ Den går ned i lågfart till ca 0,2 m/s. Då kallas det intermittert drift.

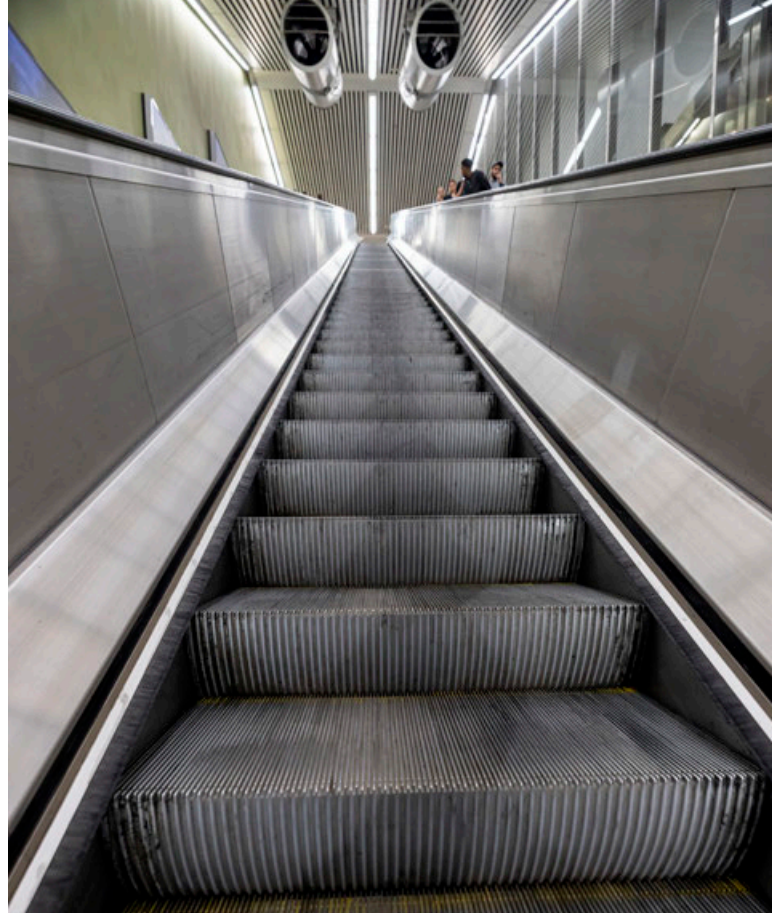
■ Den stannar helt. Då kallas det också för intermittert drift.

TRAFIKLJUS I STOCKHOLM

■ De första trafiksignalerna i Stockholm togs i drift år 1925 i korsningen Kungsgatan/Vasagatan. Då hade trafiksignalerna bara två huvudfärger: rött och grönt.

■ 1932 introducerades Stockholmsmetoden som innebär att man visade rött/gult respektive grönt/gult i mellanfaserna.

■ 1937 blev Stockholmsmetoden officiell svensk standard och ändrades först 1999 till dagens Europaanpassade signalväxling med enbart gult i mellanfasen.

”JAG TYCKER ATT CYKELBANORNA I STOCKHOLM ÄR BRA. JUST HÄR EFTER GÖTGATSBACKEN ÄR DET ETT VIRRVARR AV CYKLISTER OCH FOTGÄNGARE.”

Östermalmstorgs tunnelbanestationer.

Den långa rulltrappan vid Odenplan går i maxhastighet. Julia Pamp från Sollentuna är på väg upp för att sedan hämta ut ett pärlhalsband som varit på reparation. Hon åker rulltrappan varje dag och tycker inte att den är obehaglig på något sätt.

Det är tre rulltrappor parallellt, den här eftermiddagen går två upp och en ner. Flera på väg ner stressar för att hinna med ett pendeltåg och går eller småspringer i rulltrappan. Vilket SL egentligen inte tycker är önskvärt eftersom det ökar risken att ramla.

De långa rulltrapporna går fortare i hopp om att vi ska ha tålamod att stå i dem.

Karolina Kick med fyraåriga sonen Sebastian stadigt i handen är på väg ner. Han tycker att den långa rulltrappan är rolig. Hans mamma tar den varje dag, men gör själv en del av jobbet.

– Jag brukar gå upp. Det gäller att passa på,

det är typ den enda motion jag får.

SL för inte statistik över vilken rulltrappa som används flitigast, men Elin Lindström gissar att det är de vid T-centralen som går mot Sergels Torg från Röda och Gröna linjen.

DENSOM INTE åker tunnelbana och rulltrappa kanske tar cykeln till och från jobbet, trängs på någon av cykelbanorna i rusningstid.

Vid Slussen passerar det 30 000 cyklister under ett dygn. 5 000 av dem mellan åtta och nio på morgonen.

– Överlag är det trångt vid alla broar och knutpunkter som Skanstull, Liljeholmsbron. Västerbron och St:Eriksbron, säger Kristofer Rogers på Trafikkontoret.

En cyklist i rusningstrafik kan ibland behöva vänta två intervaller vid ett rödlyse. Men Kristofer Rogers säger att de hela tiden trimmar trafiksignalerna för att se till att framkomligheten för cyklister blir så bra som möjligt.

Det finns tre slags cykelbanor i Stockholm: primärt stråk, huvudcykelnät och lokalt cykelnät. De primära stråken är breda och har en standard så att cyklister kan ta sig fram i olika takt och känna sig trygga. Som Skanstullsbron, där cykelbanan är 3,25 meter bred.

Huvudcykelnätet kompletterar det primära nätet och är till för cykling till och från en stadsdel eller mellan närliggande stadsdelar. Den cykelbanan ska vara så pass bred att omcykling är möjlig.

Det lokala cykelnätet är lokalgator där cyklister och bilister samsas. Ofta handlar det om gator med en hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen.

Om cykelbanan på Skanstullsbron är bred med sina 3,25 meter, så är cykelbanan vid Riddarholmskanalen av det smalare slaget. Bara två meter vid det gamla brofästet, där kan inte två lådcyklar mötas. Men det är klubbat en breddning av Riddarholmska-

En väl fungerande cykelparkering är placerad nära målpunkten för resan, ger säker möjlighet att låsa fast ramen, har lediga platser för en mångfald av cyklar. Bonus om det finns väderskydd och god belysning. Liksom cykelpump och tvättmöjligheter.

37%

av stockholmarna kan cykla till jobbet på en kvart.

7 av 10 stockholmare tycker att det är lätt att ta sig fram på cykel i staden.

nalen med start nästa år, berättar Kristofer Rogers.

Måste cykelbanorna vara bredare över lag nu när lådcyklarna blir fler?

– De mått vi har i cykelplanen gör att lådcyklar får plats. Däremot har vi en del äldre cykelvägar och cykelbanor som är för smala och behöver åtgärdas.

Han säger att Stockholms stad har jobbat mycket med att förbättra och bygga ut cykelnätet de senaste tio, femton åren. För att få ännu fler att cykla satsar också staden på att bygga fler cykelparkeringar.

Det finns 30 000 cykelparkeringar i Stockholm stads regi i dag och de räcker inte till. Det ska bli 2 000 nya varje år framöver nu.

– Det finns ett omättat behov av cykelparkeringar så vi försöker hålla den utbyggnadstakten tills vidare. Det är en satsning utan slutdatum.

En medborgarenkät från 2020 visar att 22 procent av stockholmarna var nöjda med tillgången på cykelparkeringar, medan 5 procent var rent missnöjda och 30 procent tyckte varken bu eller bä.

– Ju lättare det är att parkera, desto fler väljer cykeln. Dessutom är det ett sätt att styra upp gaturummet. De nya cykelparkeringarna blir både vanliga bågar i marken och såna med väderskydd.

Det finns speciella parkeringsplatser för lådcyklar. De är lite bredare och bågen är lägre för att passa ramen. Man hittar dem bland annat på Magnus Ladulåsgatan, Rörstrandsgatan-Vikingagatan, Tegnérgatan-Dalagatan och Rådmanngatan.

De är märkta med ”Lastcykel” i vit text.

På cykelbanan i Götgatsbacken är Billy Palbark på väg upp. Den branta backen är ingen match, han är en van cyklist. Han trampar till och från jobbet året om, det brukar bli sex till sju mil om dagen. Han har till och med cyklat gamla E4:an från Småland till Stockholm en gång.

– Jag tycker att cykelbanorna i Stockholm är bra. Speciellt på Södermalm. Men just här efter Götgatsbacken är det ett virrvarr av cyklist och fotgängare. Man får köra efter regeln att cyklist ska ge fotgängare företräde. ■

Naloxon finns receptfritt på apotek med rimliga doser för att häva överdoser av morfin och heroin. Vissa syntetiska opioider kan dock vara femhundra till tusen gånger mer potenta än morfin.

PRESSBILD

Narkotika. Naloxon räcker inte mot syntetiska opioider. Stort problem när nya droger sprids.

BRISTEN PÅ HEROIN börjar märkas i Sverige och i stället har fler syntetiska opioider dykt upp. Det berättade Tullverket och Brukarförbundet om i förra numret av Situation Sthlm. Det finns en särskild oro för starka nitazener och att motgiftet naloxon inte ska kunna häva en överdos.

Läkemedelsverket bekräftar nu att naloxon inte fungerar bra mot mycket starka syntetiska opioider, såsom nitazener.

– Det här är ett problem. Naloxon ensamt är inte en lösning, speciellt inte utanför sjukvården, säger Paulina Tuvendal, utredare på Läkemedelsverket.

Det har pågått – och pågår – ett arbete för att få det livräddande

läkemedlet naloxon mer tillgängligt i Sverige. Det delas bland annat ut via sprututbytet och beroendemottagningar. Naloxon finns nu även receptfritt på apotek, vilket har setts som ett stort framsteg som ger människor som använder narkotika, och anhöriga, en ökad möjlighet att rädda liv.

Ett naloxon-kit har två nässprayer. En spray innehåller 1,3 milligram naloxon.

– Då har man ju tittat på morfin och heroin och sett att det är rimliga doser för att häva en överdos. Det är den dosen man har landat i och som finns i naloxonprodukter i Europa, säger Paulina Tuvendal.

I USA däremot, där det finns stora problem med dödliga överdoser av fentanyl och andra syntetiska opioider, är dosen i varje naloxonspray dubbelt så hög.

– De har legat några år före.

När man diskuterade det i USA var man orolig att dosen inte skulle vara tillräckligt hög. Då var det fentanyl man tittade på. Nitazener kan vara ännu starkare.

Paulina Tuvendal

ALLA NATURLIGA OCH syntetiska opioider binder till opioidreceptorn i hjärnan. De kan binda olika hårt, förklarar Paulina Tuvendal. Ju hårdare och bättre opioiden binder, desto svårare är det för naloxon att ta plats

på receptorn och motverka effekterna.

– Om man jämför fentanyl med morfin så brukar man säga att fentanyl är femtio till hundra gånger mer potent. De värsta inom gruppen nitazener kan vara femhundra till tusen gånger mer potent än morfin. Det gör att det blir väldigt problematiskt för naloxon att konkurrera om den här platsen på opioidreceptorn.

Paulina Tuvendal berättar att nitazener slår till snabbare och ger allvarliga symptom på överdos. Det kan också verka längre tid i kroppen än naloxon.

– Därför är det viktigt att snabbt få personen till sjukhus där det också finns annan stödjande behandling, säger hon, men poängterar att det alltid är viktigt att ringa 112 vid en överdos.

– Men man behöver vara ännu snabbare med att hantera en överdos av nitazener, snabbt ge naloxon, flera doser. Och det kommer ju att innebära praktiska problem bland vanliga människor utanför sjukhusets väggar. Hur många doser naloxon ska man bära med sig?

Att få tillgång till en högre dos naloxon i nässpray, som i USA, är enligt henne en fråga som läkemedelsföretagen bestämmer över.

– Men det skulle delvis kunna vara en lösning, i alla fall när det gäller fentanyl. Men rent farmakologiskt så är det svårt

”Naloxon ensamt är inte en lösning, speciellt inte utanför sjukvården.”

att utanför sjukvården se några läkemedelslösningar på överdoser av de ännu mer potenta syntetiska opioiderna. Samtidigt vill vi inte ha en situation där vi får människor att tänka att det inte är nån idé alls att agera med naloxon.

Det viktigaste är att droger som nitazener inte får något fäste i Sverige, menar hon.

– Då handlar det om större samhällsfrågor än medicinska.

Birgit Heuchemer, utredare på Socialstyrelsen, delar hennes bild av att styrkan i naloxon-sprayen kan behöva ses över och att det är av vikt att försöka förhindra spridning av syntetiska opioider.

– Vi vet att det kommer att bli problem om de opioiderna

sprids, säger hon.

Situation Sthlm har sökt socialminister Jakob Forssmed (KD), för att få svar på hur socialdepartementet jobbar med frågan. Han har trots flera påstötningar inte återkommit och besvarat våra frågor. ■

NALOXON

■ Vid en överdos av opioider hämmas andningsreflexen, vilket kan leda till andningsstillestånd som i sin tur kan leda till hjärtstopp och död. Motgiftet naloxon tar bort opioidens effekt och det går att andas igen.

■ Effekten av naloxon är kortvarig. Det är oftast ett sätt att vinna tid tills en ambulans kommer fram. Man ska alltid ringa 112 vid överdos.

"Klassificering av opioider är högt prioriterat"

Folkhälsomyndigheten bevakar vilka nya opioider som dyker upp i Europa och resten av världen och utreder om de ska klassificeras som narkotika.

– Klassificeringsutredning av opioider är högt prioriterat och många av de nya nitazenerna som dykt upp i omvärlden har vi föreslagit reglering för innan förekomst i Sverige. Vi ansvarar för nätverket för den aktuella drogsituationen i Sverige. Vi är också en del av det europeiska varningssystemet för nya psykoaktiva substanser, säger utredaren Mimmi Eriksson Tinghög.

LENA KATARINA JOHANSSON

Mimmi Eriksson
Tinghög

Hur ser Folkhälsomyndigheten på detta?

– Att det blir allt vanligare med denna typ av syntetiska opioider och att de är oerhört starka vilket gör att naloxon fungerar dåligt.

Finns det någon plan på hur det ska hanteras?

– Dels att förhindra och försvåra införseln av narkotika och här jobbar

tullen intensivt. Vi klassar också nya substanser allt eftersom. Det nationella varningssystemet VSN delar information om farliga substanser eller förändrat droganvändningsmönster vilket ökar förutsättningarna att i ett tidigt skede upptäcka risker som kan leda till ökning av skador och dödsfall.

Hon säger också att det behövs förebyggande arbete.

– Vi behöver öka kunskapen om och förmedla riskerna med nya syntetiska opioider. Det är också viktigt att ha en god tillgång till vård, behandling och skademinimerande åtgärder.

MARIA HAGSTRÖM

Hepatitbussen på plats utanför Situation Sthlm

Två-tre dagar i veckan rullar föreningen Convictus ut med sin buss tillsammans med en sjuksköterska. De åker till dagverksamheter, behandlingshem och stöd- och lågtröskelboenden för att testa personer för hepatit och hiv. Vid ett par tillfällen har den parkerat utanför Situation Sthlm.

– Jag vill främst hitta personer med obehandlad hepatit c, personer som kanske inte kommer till sjukhuset. Det finns en bra botande behandling och ingen ska behöva leva med hepatit c. Det är en lurig sjukdom som man inte känner att man får och inte att man har, men som på sikt kan leda till skrumplever, leversvikt, säger

Katarina Rosén, sjuksköterska från Hepatitmottagningen på Karolinska i Huddinge, som även erbjuder behandling via bussen.

– Vi vill underlätta så mycket som möjligt.

Convictus är en förening som stöttar människor i utsatthet med fokus på hemlöshet, beroendeproblematik och hälsa. Hepatitbussen är en av deras uppsökande verksamheter.

– Jag har länge jobbat som uppsökare och känner många som kan vara svåra att nå, de som inte så lätt går till vårdcentralen. Det här blir en vinst för dem och vården får fler patienter att bota, säger Ilmars Prieditis från Convictus.

Faktorer bakom omhändertagande

De senaste åren har rykten spridits om att socialtjänsten systematiskt omhändertar och placerar barn med utländsk bakgrund. Därför har en studie undersökt om det finns skillnader mellan barn och unga av svensk och utländsk bakgrund. Resultaten visar att

det är socioekonomiska faktorer, inte födelseland i sig, som har ett samband med att barn placeras.

När barn med liknande livssituation jämförts, har barn med två utlandsfödda föräldrar lägre sannolikhet att placeras än de med Sverigefödda föräldrar.

40

nya faktatexter och övningar mot ångest och nedstämdhet finns på organisationen Minds webbsidor "Stöd & kunskap". Där finns också filmer om stress och självkritiska tankar.

36

procent av de högstadieelever som har spelat för pengar uppger att de har haft problem med sitt spelande.

ORD FRÅN GATAN

”Det rummet var länge mitt. Jag ska dit och spöka när jag dör.”

Under vinjetten ”Min plats”, Situation Sthlm # 202 juni 2014, berättar Kenneth Dahlström om uppväxten ”i den röda kåken på Urvädersgränd 1”. Han hade ett rum kvar hos mamma så länge hon levde.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

NOSSIO NYHÖ

Efter spindelbett och en bilolycka säljer Jukka Loponen tidningar igen.

”Kul att stammisarna minns mig”

Efter sju-åtta års bortavaro från tidningsförsäljningen är Jukka Loponen tillbaka på sin säljplats på Drottninggatan igen.

Känner stammisarna igen dig?

– Ja visst, det är flera som frågat var jag varit, som kommer ihåg mig. Det känns kanonbra. Jag står ju ofta mellan sju till nio och säljer, det är samma

folk som går till jobbet på morgonen liksom. Många av dem är stamkunder. **Du är morgonpigg?**

– Ja, jag funkas bäst på morgonen, min bästa tid är mellan sju och nio, då mår jag som bäst i huvudet och är pigg. Jag ser till att ha tidningar kvar från dagen innan så jag har tidningar att sälja på morgonen när jag åker dit.

Funkar det bra med rullatorn?

– Ja, man vänjer sig. Jag blev biten

av nåt, förmodligen en spindel, i Thailand och blev förlamad från midjan och ner. Nåt nervgift. Låg på sjukhus där och kom hem och låg på sjukhus här sen en månad. Gick med rullator men hade precis blivit av med den, då var jag med om en trafikolycka och pajade båda benen, det vänstra mest. Har en titanskruv i det nu. Men det är ok.

ULF STOLT

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

”Jag lär mig mycket genom er tidning och genom mötena med era säljare.”

”Jättebra tidning! Spännande reportage om Slussen.”

”Jag läste hela dikten och den gjorde min morgon. Tänkvärd och med målande ordval.”

”Första gången jag köpt Situation Sthlm och läste hela tidningen. Intressant att läsa om Stockholm utifrån ett annat perspektiv.”

”Roligt att pratats vid och upptäcka att vi båda varit speditörer, du för tåg, jag för flyg.”

”Vilken trevlig pratstund vi hade om Springsteen och tack för musiktipset i tidningen.”

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Tony tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

Boka nu!

Välkommen till Skogshem & Wijk - en plats skapad för wöteu!

Skogshem & Wijk finner du på Lidingö. En färgglad, fantasifull och händelserik plats för människor som vill mötas, utbildas, konferera eller ha fest. En plats för dig som inte nöjer dig med bra, en plats för dig som vill ha mer. Med 50 rymliga och luftiga möteslokaler, 5 matsalar med möjlighet till separat sittning, 222 rum med 290 bekväma sängar och 200 000 kvm sjötomt som passar utmärkt för både aktiviteter och möten utomhus, gör att ni slipper trängas, vi har gott om plats för er helt enkelt!

bokning@skogshem-wijk.com | 08-731 42 42 | www.skogshem-wijk.com

Kvinnofridslinjen är en stödtelefon för dig som är utsatt för hot, våld eller sexuella övergrepp.

Ingen fråga
är för liten

 020-50 50 50
Kvinnofridslinjen

VILL DU VETA MER? BESÖK GÄRNA KVINNOFRIDSLINJEN.SE

Kvinnofridslinjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset på uppdrag av regeringen.

En del av Stockholms stad

Av och regi Viktor Tjerneld Fritt efter Ludvig Holbergs Erasmus Montanus

Härlig är jorden

Om konsekvensen
av att alltid ha rätt

Foto Felix Swensson

KULTURHUSET stadsteatern

Premiär 11 oktober Stora scenen

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
Tel: 08-545 953 94
Mejl: herman@situationsthlm.se

3d0 arkitekter ab

Abaton
 PRODUKTION AB

AB BERGSGATAN
 Handledning, Psykoterapi & Utbildning

THOMAS BODSTRÖM
 Thomas Bodström

Little Stream består av Johan Johansson gitarr, Elin Tannerdal bas, Anna Svensson Rova sång och Jussi Kalla trummor.

INDIE-AMERICANA FRÅN NORR OM POLCIRKELN

Med rötter i Kiruna, en norrländsk by som inte längre finns och i Dalstorp i Västergötland, har skivdebuterande bandet Little Stream landat i Stockholm.

MUSIK Från början var planen att göra en EP med fyra låtar och filma när de spelade låtarna i sin egen studio Lur, men det växte till sju låtar. 27 september släpper Little Stream skivan *For You Anyway* på eget bolag.

Jussi Kalla och Elin Tannerdal kommer från Kiruna, men båda har rötterna i Tornedalen. Anna Svensson Rova kommer från Liikavaara, en by utanför Gällivare/Malmberget som numera inte längre finns, till följd av gruvdriftens expansion. Johan Johansson kommer från

Dalstorp i Västergötland.

– Jag, Elin och Anna lärde känna varandra på Framnäs Folkhögskola. Sedan lärde vi känna Johan på Musikhögskolan i Piteå där vi alla studerade. Efter att vi var klara med studierna cirka 2017-2018 så var vi ett stort gäng som flyttade ner till Stockholm samtidigt, berättar Jussi Kalla.

Efter flytten startade de ett studiokollektiv, Studio Lur, där bandet skriver, repar och spelar in musik.

– Att flytta till en storstad kanske har gjort att det är lättare att se på hur livet var där uppe när man får se det utifrån, säger Elin Tannerdal.

Att ha en egen studio är både

en fördel och en nackdel.

JK: Det positiva är att vi kan spela in i stort sett när vi vill och att det blir förhållandevis billigt. Nackdelen är att det är svårt att bestämma när låtarna är klara då det är så enkelt för oss att göra om inspelningar.

ET: Det som också är positivt är att processen mellan att låtarna är färdigskrivna till att vi går in i studion och spelar in inte behöver vara så lång.

ANNA SVENSSON ROVA kan inte riktigt sätta fingret på hur det norrländska hörs i bandets musik.

– Kanske mest i teman och texter. Hemma finns i det fina,

alltid lite vemod också. Över sådant som är jobbigt och tungt får man inte heller gnälla allt för mycket. Det är nog sådan musik som har lockat också, musik där allt ryms.

Jussi Kalla berättar att en röd Saab och långa norrländska vinterkvällar när de åkte runt i den bär viss skuld till Little Streams musikaliska och aningen blandade rötter.

– Jag hade en kassettspelare i bilen. Jag köpte en typ av spelare som hade en aux-sladd inbyggd som gick att koppla till en iPod. Via den brukade vi ofta lyssna på Neil Young, Feist, Jeff Buckley, Allman Brothers Band, Bon Iver, Thåström med mera. Så ganska blandat.

ULF STOLT

Nu släpper rockbandet **Dom Fläckfria** sin EP "Ta mina skor om du går ut ikväll". Bandet består delvis av personer som lever i hemlöshet och utsatthet, eller som de själva säger "en blandning av personer från det hårda och det mjuka livet". EP:n, innehållande fem låtar om verkligheten de lever i, är inspelad i Silence Studio tillsammans med producent Sören "Sulo" Karlsson. Den finns nu att köpa via barndcamp.com.

Van Morrisons sångerska Dana Masters gör Fasching-debut under Stockholm Jazz Festival.

DANIELA SPROSKA

Jazz på scener över hela stan

MUSIK Under tio dagar – från 11-20 oktober – pågår Stockholm Jazz Festival. Med 72 festivalscener över hela stan – från Bistro Järva, Café Tellus, Bio Aspen, Dieselverkstaden, Ekerö kyrka och Fanfaren i Farsta till mer kända jazzscener som Fasching, Glenn Miller Café, Stampen och Nalen inne i stan.

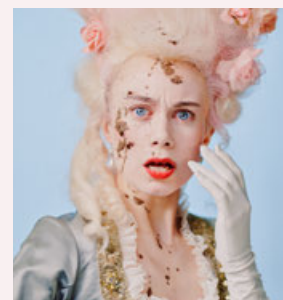
Programmet är synnerligen blandat. Punkpoeten John Cooper Clarke uppträder för första gången i Sverige, det blir jazz för barn med Jazzofesten och Lekisjazz och Jojje Wade-

nius framför sina barnlåtar från "Godå, Godå". George Riedel hyllas. Joni Mitchell tolkas. Nicolai Dunger sjösätter ett nytt jazzprojekt. Lamine Cissoko från Senegal spelar jazz på nationalinstrumentet kora och trion GoGo Penguin flätar samman rock med minimalism och elektronik.

Och Johan Lindström och Isabella Lundgren har releasekonserter för sitt nya projekt.

För fullständigt program se hemsidan.

ULF STOLT

FELIX SWENSSON

Att komma hem ska vara som en schlager

TEATER Det är en sak att vara ung och upplyst i Stockholm, en annan att ta med de nya tankarna och idéerna som några års studier gett, tillbaka till den bondgård man kommer från. Och låta dem möta sin gamla verklighet.

Med handlingen förlagd till 1700-talets Sverige, men med blicken riktad mot dagens cancelkultur och samtalen och debatterna om åsiktskorridorers bredd och politisk korrekthet, om kulturell och geografisk splittring, gör regissören och manusförfattaren Viktor Tjerneld med "Härlig är jorden" en satir om nutiden.

Varför blir huvudpersonen Anna Berg – nyss hemkommen från Stockholm med huvudet fyllt av stora tankar och visioner och en ny vokabulär – så torftigt mottagen? Varför är de inte intresserade av vad hon lärt sig, varför orkar de bara med att mata fåren och bedriva sina enkla sysslor? Jorden är ju rund, varför lyssnar de inte?

ULF STOLT

Rebecka Plymholt spelar hemvändaren Anna. Premiär på Kulturhuset Stadsteatern stora scenen 11 oktober.

100

år gammal är den nu digitaliserade och restaurerade stumfilmen *Gösta Berlings saga*, regisserad av Mauritz Stiller och med Greta Garbo i en av rollerna, som Filminstitutet nu gör tillgänglig i sällskap med ett antal andra filmer.

DÖDSHATARNASAMLAS I GUBBÄNGEN

TEATER Moment:Teater i Gubbängen sätter upp "Dödshatarna", en teaterföreställning om forskningen och drömmen om det bromsade åldrandet och den förlängda livslängden – att helt enkelt stoppa döden.

Föreställningen är skriven av Josefin Ankarberg och Alexander Ohakas, som båda spelar i den, Josefin Ankarberg har även regisserat.

När gruppen som kallar

sig Dödshatarna regelbundet träffas blir det bland annat samtal om gensaxar och AI och så kallade Blå zoner. En dag beslutar de att den första gruppresan till en Blå zon ska gå till

kursgården Ödeshult i Småland.

"Dödshatarna" beskrivs som "satirisk existencialism och dagsfärska långlevnadsforskning till tonerna av bitterljuva låtar om döden".

Premiär 5 oktober.

ULF STOLT

CREATIVE COMMONS

Raggarna på bilden har ingenting att göra med raggarna som skrattade åt söderorts-polisens två bilar i så uselt skick att de inte ens kunde köra ikapp trimmade moped.

Oktober 1961. Trotsåldrar, avsiktlig förstörelse och skrattande raggare.

POLISEN I SÖDERORT – det finns 225 000 invånare i distriktet – har två bilar till sitt förfogande: en personbil som ”raggarna skrattar åt” på grund av dess dåliga skick. Samt en skåpvagnsbuss som inte ens kan köra ifatt trimmade moped.

Ett åttiotal organisationer i Vantörs medborgarråd protesterar mot förslaget att bygga en garageanläggning vid Högdalen centrum: ”Vi vill andas och inte

kvävas av avgaser när vi shoppar”.

Dramatens chef Karl Ragnar Gierow väljs in på stol nummer 7 i Svenska Akademien.

FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld hade inte, som tidigare påståtts, spelkortet spader ess i handen när han dog. Han påträffades i flygplansvraket utan kavaj och med ett spelkort på kroppen, instuckett i skjortkragens halslinning – dock inte spader ess utan hjärter nio,

rapporterar Aftonbladets Börje Heed från Leopoldville.

Fram till 1966 ska 75 000 lägenheter – 15 000 årligen – produceras i stor-Stockholm. Det är en affär för Stockholms stadskollegium på närmare 6 miljarder kronor. 20 000 av lägenheterna ska tillfalla Stockholm.

Tonårsflickor i Stockholm löper störst risk att bli narkomaner. Enligt Barnvårdsnämndens utredning av 44 fall av narkomani

som registrerats under två år var bara 5 pojkar och 39 flickor. En bidragande orsak är ”sydländska kontakter” i Kungsträdgården som lockar dem att prova.

NATTPORTIEREN PÅ HOTELL Exelsior på Birger Jarlsgatan hotas av en beväpnad man med orden: ”Vänd dig om annars smäller det. Detta är blekaste allvar”.

En serie om fem broschyrer ska skapas av Socialstyrelsen och ges till föräldrar. De avhandlar barnets fem farliga trotsåldrar från födseln till tonåren och innehåller råd och tips om barnets fysiska och psykiska fostran för framtida anpassningsförmåga.

Äntligen blir det tillåtet att åka rulltrappa med barnvagn i de nedåtgående rulltrapporna i tunnelbanan. Tidigare har man bara fått åka med barnvagn när man åkt upp i rulltrappan.

Nysopstation planeras i Älvsjö.

Vandalisering och avsiktlig förstörelse sprids mer och mer ut till förorterna, samtidigt som läget i innerstan blivit lite bättre. Enbart gatukontoret har årligen kostnader för vandalism på en miljon kronor.

En 29-årig Stockholmsmusiker begärs häktad i Pajala för inbrott i ett apotek, han kom bland annat över två morfinafpuller.

Den varmaste oktobermånaden hittills. I Stockholm är medeltemperaturen 11.1 grader.

ULF STOLT

1958 Radioprogrammet Mosebacke Monarki börjar sändas, det pågår i olika omgångar fram till 1983. 1968 blev Mosebacke Monarki ett tv-program i åtta avsnitt. Hasse & Tage var upphovsmän.

1946 Nazisten Hermann Göring tar sitt liv i fängelset i Nürnberg. På tjugotal bodde han på Odengatan 23, jobbade som pilot och vårdades på Långbro för sitt morfinsmissbruk.

2004 Stadsmotorvägen Södra länken mellan Essingeleden och Värmdöleden öppnas för trafik. Den är 6 kilometer lång. 225 000 kubikmeter betong användes vid byggandet av den.

Ur arkivet: # 277, nov. 2020

Saxofonisten **Jonas Kullhammars** skivbolag **Moserobie** i Orminge firar 20 år, men han har tyvärr inga inspelade mästerverk från coronapandemin att ge ut. **Hans Axelsson** på **Fonus** tror att streamade begravingar kommer fortsätta att utvecklas tekniskt och **Karin Olausson** på Ekerö odlar 17 olika sorter pumpor. God tillgång på narkotika i stan, Tramadol och metamfetamin ökar mest. **Nicole Kringos** på KTH forskar om elvägar där bilarna ladda under körning och **Mats Gustavsson** hade bara sju toner att arbeta med när han skapade musiken för malmklockorna i **Medborgarhuset**. Och **Boris Cueto Ortis** från Stockholm en av sju uttagna till VM i Tekken 7.

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

Operation Stockholm

Att utrymma staden

Efter andra världskriget och mitt under kalla kriget ville Civilförsvarsstyrelsen genomföra det man kallade "Europas största utrymningsövning i fredstid". Det bästa sättet att skydda invånarna, om Stockholm angreps med kärnvapen, ansågs vara att snabbt evakuera dem.

Söndagen 23 april 1961 inleddes snabbevakueringsövningen 06.22 i stadens västra delar, med att krigslarm ljud, telefoner ringde hemma hos människor och högtalarbilar rullade på gatorna.

225 000 personer skulle delta. Massmedia hade informerat om övningen. Knappt 30 000 personer deltog. Civilförsvarsstyrelsen tyckte ändå det var en bra och viktig övning, då själva organisationen testades, vilket var meningen. Kritikerna kallade det en dyr, skattefinansierad söndagsutflykt.

*Europas största
utrymningsövning
i fredstid!*

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

**VIKTORIA ISTVAN, I HÖRNET
AV REGERINGSGATAN OCH
DROTTNINGHUSGRÄND.**

”Jag ska lämna
lite kläder till
en kompis.”

Vad är du på väg nu?

– Jag ska till Kulturhuset vid Sergels torg på en föreläsning om visuella studier, jag pluggar det den här terminen. Jag vill jobba med marknadsföring på nån reklambyrå, vad som helst.

Är det kläder i påsen?

– Ja, jag ska lämna lite kläder till en kompis som jag köpt.

Vad lyssnar du på?

– Vänta ska jag se efter...
”Pick up the phone”, det är nån housemusik från en lista med mina gillade låtar.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Viktoria Istvan passade på att ha på sig sin rosa sommarkjol under högtrycket i början av september: ”Det kanske är sista chansen i år att ha den”.

FRIDA ORUPABO

*On Lies, Secrets
and Silence*

**BONNIERS
KONSTHALL**

28 AUG

→ 10 NOV 2024

Co-commissioned with Astrup Fearnley Museet

Åk med oss istället.

